

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР

" ____ " _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування

за освітньо-професійною програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему:

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Виконавець:

студентка ЦЗВФН

Нагорняк Ганна Олександрівна

/Підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Іоргачова Марія Іванівна

/Підпис/

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна сутність оборотних активів підприємства	6
1.2. Процес управління оборотними активами на підприємстві	15
1.3. Методика оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	28
2.1. Характеристика фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	28
2.2. Аналіз формування оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	36
2.3. Аналіз та оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	45
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	56
3.1. Удосконалення політики управління оборотними активами підприємства.....	56
3.2. Заходи щодо підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».....	68
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

В умовах нестабільного економічного клімату, спричиненого економічною кризою та військовою агресією росії, Україна стикається зі значними викликами, зокрема падінням продуктивності та фінансовою нестабільністю. Це спонукало керівництво підприємств надавати пріоритет ефективним стратегіям управління, які можуть підтримувати конкурентоспроможність і фінансову стабільність. Оборотні активи відіграють важливу роль у загальній структурі активів компанії, забезпечуючи безперебійне функціонування її господарської діяльності. Отже, ефективне управління оборотними активами стає ключовим аспектом фінансової політики компанії, оскільки гарантує безперебійність процесів постачання, виробництва та збуту, а також сприяє стабільності ринку та економічній безпеці компанії. Прийняті рішення щодо управління поточними активами безпосередньо впливають на ліквідність активів, прибутковість, ефективність і конкурентоспроможність підприємства.

Неефективне управління оборотними активами призводить до обмеження оборотних коштів, що призводить до уповільнення їх обороту, зниження ліквідності та платоспроможності та зменшення прибутку, що створює загрозу фінансовій стабільності підприємства. Отже, ефективне управління оборотними активами зумовлює необхідність забезпечення достатнього обсягу оборотних активів, оптимізації джерел їх фінансування та встановлення відповідного співвідношення між ними для забезпечення безперебійної діяльності підприємства. Основним напрямком підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення його фінансової стійкості є різні стратегії. Однак найважливіший аспект полягає у збалансованому виробництві та оптимальному використанні поточних активів у процесі виробництва. Для власників підприємств необхідно взяти на себе максимальну

відповідальність за результати своєї виробничої, економічної та фінансової діяльності.

Вітчизняними та міжнародними вченими було проведено широке дослідження теоретичних та практичних аспектів управління оборотними активами компаній. Вагомий внесок у дослідження даної проблеми внесли такі науковці, як Басова О.О., Бетехтіна Л.О., Близнюк О., Донін Є.О., Канцедал Н.Ю., Кодацький В.П., Маринович О.О., Нечаєва І.А., Роганова Г.О., Рудь І.Ю., Стратійчук В.М., Чемчикаленко Р., Чухно І.С. та ін. Таким чином, важливо підкреслити значущість вирішення основних проблем, пов'язаних із вдосконаленням фінансового менеджменту щодо формування та використання оборотних активів на підприємствах. Ці питання залишаються дуже актуальними в сучасних умовах та вимагають подальшого наукового дослідження та обґрунтування.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних основ управління оборотними активами підприємства та розробка рекомендацій щодо удосконалення фінансового управління ними.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи поставлено та вирішено такі завдання:

- 1) вивчити економічну сутність оборотних активів підприємства;
- 2) дослідити процес управління оборотними активами на підприємстві;
- 3) розглянути методику оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства;
- 4) провести аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;
- 5) здійснити аналіз формування оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;
- 6) здійснити аналіз та оцінку ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»;

7) визначити напрями удосконалення політики управління оборотними активами підприємства;

8) запропонувати основні напрями підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».

Об'єктом дослідження є процеси управління оборотними активами підприємства. Предметом дослідження у роботі є сукупність теоретичних, методичних та практичних основ управління оборотними активами підприємства та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління ними.

Методи дослідження. У ході дослідження використовувались загальнонаукові та спеціальні методи. А саме, були застосовані статистичні методи обробки та представлення інформації – аналітичного порівняння, спостереження, комплексної оцінки, а також методи фінансового та економічного аналізу – логічні, статистичні, абстрактні, економіко-математичні, а також метод регресійного моделювання.

Інформаційною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні та методологічні підходи, що виходять з наукових праць вітчизняних та міжнародних вчених, які спеціалізуються на теорії фінансів, корпоративних фінансах, фінансовому менеджменті та фінансовому аналізі, законодавчі та нормативні документи, фінансова звітність ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки.

Матеріали дослідження були висвітлені на VIII Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (ОНЕУ, 2024 рік.).

Кваліфікаційна робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки (без додатків). Робота містить 23 рисунка, 12 таблиць та 3 додатка. Список використаних джерел містить 41 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність оборотних активів підприємства

Для того, щоб підприємства могли ефективно працювати в умовах нестабільної економіки та конкурентного ринку, першочерговою метою є забезпечення наявності у підприємства достатнього оборотного капіталу. Від ефективного використання цих коштів залежить фінансова стабільність компанії, безперервність виробництва та операцій, загальна фінансово-економічна безпека.

При незбалансованому використанні виробничих ресурсів, надмірному обсязі готової продукції, нераціональному співвідношенні дебіторської та кредиторської заборгованості в балансі, відсутності контролю за обліком дебіторської заборгованості (що свідчить про можливу втрату прибутку та ризику несвоєчасної оплати з боку дебіторів), а також необґрунтовані суми готівки, що зберігаються на поточних банківських рахунках або в касі компанії (що створює ризик девальвації валюти в умовах високої інфляції та перешкоджає здатності компанії виконувати негайні зобов'язання), фінансові показники компанії погіршуються. Дослідження вітчизняних нормативних документів дозволяє виявити певне співвідношення понять оборотні кошти та оборотні засоби. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» до оборотних активів належать грошові кошти та їх еквіваленти з необмеженим використанням, а також інші активи, призначені для продажу або споживання [29].

Концепція оборотних активів, за визначенням різних економістів, часто описується як комбінація оборотних коштів та грошових еквівалентів разом з іншими активами, що використовуються в рамках одного операційного циклу. Цю інтерпретацію підтримують декілька вчених, зокрема Баліцька В.В. [1],

Бондаренко О.С. [5], Власова Н.О. [7], Голубко А.І. [8], Донін Є.О. [11], та інші, які погоджуються з визначенням, наданим у НП(С)БО 1 та під операційним циклом розуміють період у дванадцять місяців з дати балансу.

У сфері бухгалтерського обліку А.С. Полторак [33] визначає «оборотні активи» як сукупність фінансових і матеріальних ресурсів, які не мають обмежень у використанні. Ці активи необхідні для ведення господарської діяльності та споживаються або продаються протягом операційного циклу або протягом 12 місяців з дати балансу. Їх основне призначення — забезпечення безперебійного виробництва. Схожу точку зору пропонує Л. Г. Соляник [37], розглядаючи оборотні активи як матеріальні та фінансові ресурси. Однак Соляник підкреслює, що ці активи зазнають безперервної трансформації з метою сприяння регулярному обігу вартості, отримання повного прибутку, підтримки конкурентоспроможного рівня ліквідності для підприємств і повинні бути повністю використані протягом 12-місячного періоду або операційного циклу.

О. О. Маринович [23] пропонує більш широке тлумачення «оборотних активів», визначаючи їх як інвестовані кошти, які використовуються або реалізуються в рамках одного виробничого циклу або проміжку в 12 місяців. Ці активи відіграють вирішальну роль в операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства, забезпечуючи безперервність бізнес-циклу та підтримуючи високий рівень ліквідності та прибутковості. З іншого боку, І.В. Олександренко [26] оборотні активи розглядає як категорію, що охоплює як матеріальні, так і грошові ресурси. На думку цього науковця, оборотні активи складаються з матеріальних цінностей і грошових коштів, які беруть участь у процесі виробництва і повністю переносять свою вартість на кінцевий продукт протягом операційного циклу або календарного року.

Розглядаючи поняття «оборотні активи», економісти схильні розглядати їх як сукупність матеріальних і фінансових ресурсів, включаючи грошові кошти та їх еквіваленти, а також ряд матеріальних цінностей. Однак інші вітчизняні

вчені, наприклад Н.О. Власова, М.В. Чорна, та В.А. Гросул [7], запропоновують інше визначення. Вони стверджують, що поточні активи слід розглядати як ресурси або власність, що представляє контроль підприємства над елементами, необхідними для поточної економічної діяльності. На думку цих вчених, поточні активи використовуються для отримання майбутніх економічних вигод, оскільки вони споживаються для досягнення конкретних цілей.

З нашої точки зору, некоректно ототожнювати значення оборотних активів із такими поняттями, як «оборотні активи», «оборотні кошти», «обігові кошти» за їх економічною сутністю. Господарський кодекс України [9] прямо визначає оборотні засоби як сировину, паливо, матеріали, малоцінні предмети, предмети, що швидко вичерпуються, інше виробниче і невиробниче майно, віднесене до таких законодавством. Оборотні засоби, з іншого боку, є складовою засобів виробництва, які проявляються в різних предметах праці, причому їх компоненти не повністю споживаються протягом виробничого циклу. Елементи, що належать до оборотних засобів, утворюють матеріальну частину виробленої продукції, включаючи сировину і запасні частини, а також сприяють забезпеченню технологічних процесів і працездатності виробничого обладнання, зберіганню і постачанню сировини і готової продукції (напр. мастильні матеріали, фарби, тара тощо). Отже, можна стверджувати, що до складу оборотних засобів виробництва входять предмети праці та засоби, що забезпечують виробничий процес на підприємстві.

Необхідним є більш детальний розгляд поділу оборотних засобів на оборотні фонди та фонди обігу (рис. 1.1). Поточні активи охоплюють різні елементи, такі як готова продукція, готівка, що зберігається на банківських рахунках і в касах, а також продукція, яка була відвантажена, але ще не оплачена. Основним призначенням оборотних коштів є підтримка виробництва та забезпечення стабільності виробничого процесу. У складі діяльності підприємства основними складовими є сировина, основні та допоміжні матеріали, тара, паливо, напівфабрикати. Ці предмети праці складають

найбільшу частину оборотних виробничих фондів. Крім того, інструменти є ще одним невід’ємним компонентом оборотного капіталу [8]. На основі цього аналізу стає очевидним, що оборотний капітал і оборотні кошти є складовими поточних активів компанії, які, у свою чергу, складають частину загальних поточних активів. Слід зазначити, що поточні фінансові інвестиції не підпадають під категорію оборотних активів [8], хоча вони є складовою оборотних активів. Таке розмежування підкреслює неможливість ототожнення оборотних активів із фондами обігу.

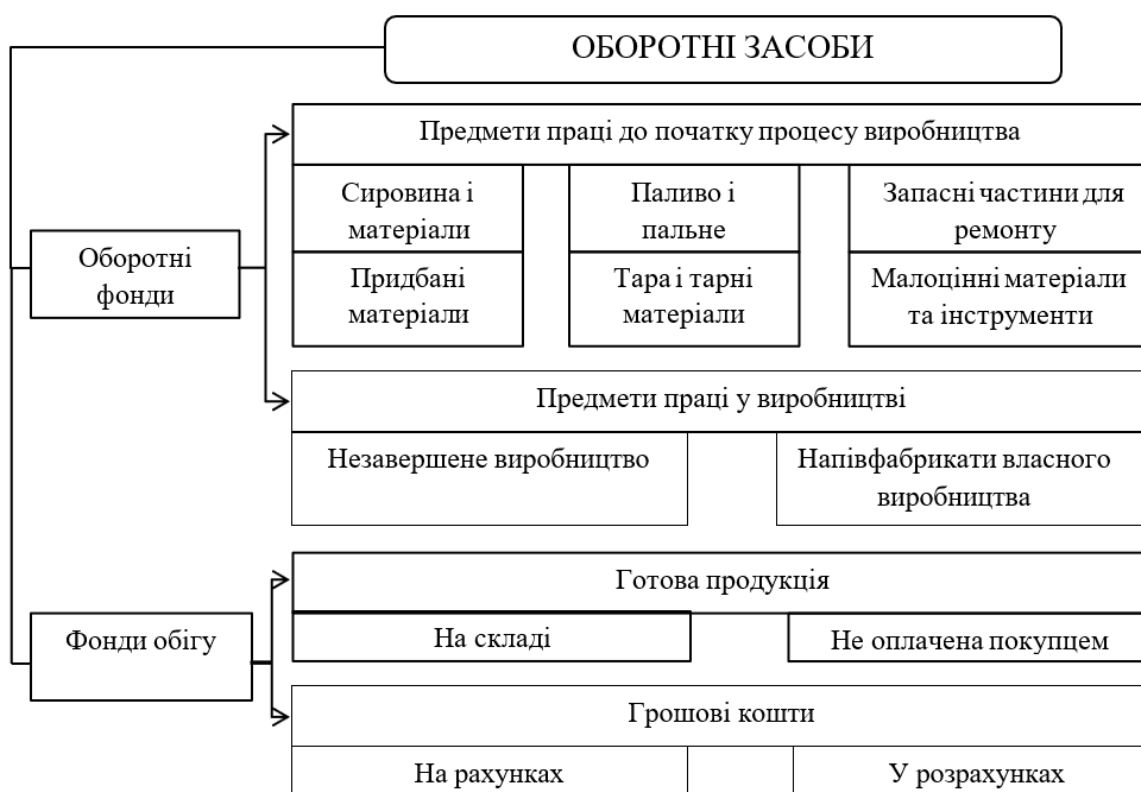

Рис. 1.1. Склад оборотних засобів підприємства

Метою використання оборотних коштів є забезпечення безперервного виробництва і розподілу товарів і послуг від початкових стадій виробництва до кінцевої доставки споживачам. Сьогодні українські економісти відносять короткострокові фінансові інвестиції до складу грошових коштів та їх еквівалентів, а також залишків у національній та іноземній валюті. Ці інвестиції є високоліквідними та легко конвертуються в готівку, з низьким ризиком

коливання вартості. У зв'язку з цими ознаками короткострокові фінансові вкладення доцільно віднести до категорії оборотних коштів. Однак важливо відзначити, що не всі короткострокові фінансові інвестиції використовуються для придбання сировини і матеріалів для забезпечення обігу товарів. Деякі інвестиції, такі як акції та облігації, призначені для отримання додаткового доходу через інвестиційну діяльність. Тому недоцільно ототожнювати оборотні кошти з поняттями оборотні кошти та фонди обігу, оскільки оборотні активи охоплюють ширшу економічну сферу.

Крім того, ми вважаємо пояснення оборотних активів помилковим при розгляді поняття «оборотні кошти». Оборотні активи охоплюють комбінацію матеріальних та економічних ресурсів, тоді як оборотні кошти відносяться до «сукупності коштів, виділених для створення оборотних фондів та фондів обігу». На цьому ракурсі наголошує І.В. Перезовова [31], яка стверджує, що при вузькому розподілі оборотних коштів на оборотні фонди та фонди обігу виникає необхідність визнати включення короткострокових фінансових вкладень як економічної категорії до балансу підприємства. Варто зазначити, що дослідники О.С. Поважний, Н.О. Крамзіна та Ю.В. Кваша [32] розрізняють терміни «оборотні активи» і «оборотні кошти», постулюючи, що поточні активи виснажуються протягом виробничого циклу, тоді як поточні кошти використовуються у виробництві і, отже, «не виснажуються і не споживаються». Отже, можна зробити висновок, що оборотні кошти є стрижневою ланкою, яка з'єднує активи та пасиви в балансі.

Важливо визнати наукову перспективу, яка часто пов'язує визначення поточних активів із капіталом, інвестованим у підприємство. Оборотні кошти відіграють вирішальну роль у формуванні різних категорій оборотних активів, які відображаються в пасиві балансу. Процес починається з розподілу капіталу на поточні активи, які потім набувають фізичної форми. Після завершення операційного циклу, під час якого використовуються оборотні активи, капітал повертається у свій початковий стан. Варто зазначити, що оборотний капітал не

виснажується і не витрачається, а авансується з метою майбутніх інвестицій, з наміром повертатися в тій же формі в кінці кожного обороту.

Під поняттям оборотний капітал, за визначенням О.Кічука, розуміють капітал, який вкладається в оборотні активи підприємства [16]. Р. Чемчикаленко та А. Проценко стверджують, що оборотний капітал підприємства охоплює всі види його оборотних активів, що робить його цінною субстанцією [40].

Визначення «оборотного капіталу» має ґрунтуватися на визначенні фундаментальної вартості та передбачуваного застосування оборотного капіталу. Зокрема, економісти пропонують таке поняття: «Оборотний капітал — це грошова вартість оборотних активів організації, яка дає змогу придбати сировину, інвестиції в поточне виробництво, інвестиції в готову продукцію та подолати розрив між дебіторською та кредиторською заборгованістю».

Тлумачення, надане деякими вітчизняними економістами визначає, що оборотний капітал відноситься до коштів, які активно задіяні як у процесі виробництва, так і в реалізації продукції. Далі Коваленко О.В. визначає оборотний капітал як підмножину виробничого капіталу, де його вартість повністю переноситься на продукт під час споживання та повертається підприємцю в грошовій формі з кожним циклом капіталу [17]. З цим визначенням узгоджується трактування Серебрянського Д.М., який стверджує, що оборотні кошти складаються з коштів, спрямованих на оборотне виробництво, і коштів, необхідних для безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку [36]. Однак важливо зазначити, що не слід ототожнювати поняття «оборотні кошти» та «оборотний капітал», оскільки оборотні кошти не охоплюють поточні фінансові інвестиції.

Економічна природа оборотних коштів багатогранна, охоплюючи як елементи оборотних активів, так і засоби їх фінансування. Цей взаємозв'язок між двома категоріями підкреслює важливість глибшого вивчення оборотного капіталу, особливо стосовно оборотних активів.

Погляди вітчизняних вчених суттєво відрізняються від тих, що висувають економісти в західних виданнях щодо управління фінансами. Досліджуючи західну наукову літературу, часто можна зустріти певне тлумачення поняття «оборотний капітал», укладене в самому терміні. Зокрема, в економічній публікації «Фінансовий менеджмент» американських економістів Юджина Брігама та Льюїса С. Гапенського є два чітких визначення сутності оборотного капіталу: 1) загальний оборотний капітал, який охоплює активи, якими зараз володіє підприємство; 2) чистий оборотний капітал, який можна розрахувати як чисельну різницю між наявними активами та пасивами.

Згідно з цими визначеннями різні англійські та американські автори пропонують метод визначення оборотного капіталу шляхом вирахування загальної суми поточних зобов'язань із загальної суми поточних активів. Ця невідповідність у розділах балансу свідчить про рівень ліквідності короткострокових фінансових операцій. Коли вартість активів перевищує короткостроковий борг, це свідчить про те, що капітал активно обертається.

Зарубіжні вчені визначають оборотний капітал як комбінацію готівки та легко конвертованих активів, які сприяють безперервному процесу виробництва, обороту та прибутковості. Економісти Ченг Ф. Лі та Джозеф І. Фінерті, розглядають оборотний капітал як поточні активи компанії, деноміновані в доларах, які охоплюють готівку, цінні папери, що легко продаються, а також вартість товарів, матеріалів і дебіторська заборгованість. Важливо зазначити, що ці автори представляють оборотний капітал як аванс коштів у складі оборотних активів, підкреслюючи при цьому суть терміну.

Економічне поняття «капітал» відіграє вирішальну роль в ефективному управлінні оборотним капіталом. Це передбачає прийняття рішень щодо поточних активів і поточних зобов'язань. Згідно з дослідженнями, проведеними західними дослідниками, приблизно 50-55% від загального капіталу корпорації інвестується в оборотний капітал. Команда фінансового менеджменту компанії витрачає близько 60% свого робочого часу на пошук джерел формування та

фінансування оборотного капіталу, а також на оптимізацію та підвищення його ефективності. У сфері економічних відносин безперервний кругообіг і рух товарно-матеріальних цінностей пов'язаний з їхньою невитраченою і неспожитою вартістю, яка залишається в процесі відтворення і зазнає трансформації в своїй траєкторії.

Розглядаючи використання оборотних активів, вкрай важливо вивчити, як вони були придбані. При оцінці фінансового стану сільськогосподарських підприємств стає очевидним, що покладатися лише на внутрішній капітал для розширення та відтворення недостатньо. Новостворені підприємства формують оборотні кошти за рахунок відрахувань від статутних фондів. Діючі підприємства, навпаки, використовують прибуток за відрахуваннями до бюджету та резервного фонду як основне джерело фінансування оборотних активів. Значна частина власних коштів спрямовується на покриття виробничих витрат та оплати праці працівників. Однак для того, щоб забезпечити стабільне зростання будь-якого бізнесу, необхідно використовувати додаткові методи фінансування. Без залучення зовнішнього капіталу підприємцям буде важко ефективно здійснювати економічну діяльність (рис. 1.2) [32].

Тепер давайте заглибимося в категоризацію походження оборотних активів. Серед цих джерел є ті, які класифікуються як внутрішні, зокрема стійкі пасиви. Ці кошти призначені для конкретних цілей і постійно перебувають в обігу в рамках обраної грошової системи, але безпосередньо не доступні підприємству.

До категорії постійних зобов'язань входять різні фінансові зобов'язання. Це заборгованість із мінімальної заробітної плати, відрахування податків і соціальних внесків, а також платежі до позабюджетних фондів. Крім того, є мінімальні залишки коштів матеріального заохочення, які наразі не використовуються, та непогашені зобов'язання перед постачальниками, за якими ще не настав термін оплати.

Рис.1.2. Джерела формування оборотних активів підприємства

У майбутньому організаціям необхідно буде мати резерв прогнозованих витрат. Тепер перемістимо нашу увагу на конкретну категорію джерел, які сприяють формуванню поточних активів в організації, що кредитні кошти. Такий спосіб фінансування ефективно задовольняє потребу в додаткових коштах, зокрема, коли йдеться про розширення масштабів і масштабів господарської діяльності. Короткострокові банківські кредити зазвичай використовуються на практиці як вид кредитного джерела для формування оборотних активів. Коли наявних коштів недостатньо для підтримки оптимального рівня запасів сировини в певні сезони або для покриття витрат, пов'язаних з виробничим процесом, враховуючи сезонні фактори, керівництво компанії звертається до вирішення проблеми кредитуванням. Крім того,

підприємства часто відчують тимчасові касові розриви через доставку товарів або надання послуг, які ще не були оплачені іншими покупцями.

У сфері сучасних ділових операцій зростає використання комерційного кредитування, за якого підприємства (або уряд) пропонують варіанти відстрочки платежу за надання сировини, товарів або послуг. Важливо відзначити, що ці активи фактично не належать організації, але залишаються в обороті і вважаються мінімальним залишком, який сприяє створенню власних оборотних активів організації.

1.2. Процес управління оборотними активами на підприємстві

Основні завдання управління оборотними активами зображено на рисунку 1.3.

Рис. 1.3. Основні завдання управління оборотними активами на підприємстві

Щоб досягти вирішення поставлених завдань, необхідно проаналізувати серію дій, якими треба керуватися. Почнемо з вирішення проблеми підтримки плавного перебігу виробничого циклу. Це передбачає класифікацію конкретних активів відповідно до обсягу бізнес-операцій і тривалості операційного циклу.

На підприємстві операційний процес починається з придбання матеріальних цінностей і завершується отриманням від покупців платежів за продані товари. Цей процес суттєво впливає на кількість, склад та ефективність використання оборотних активів. Для прискорення оборотності оборотних активів, накопичених протягом року, ставиться завдання збільшити частку високоліквідних активів у балансі, одночасно зменшивши відсоток активів з низькою оборотністю.

Готівка, найбільш рухливий і легко переказний актив бізнесу, зберігається на поточних банківських рахунках і в касі підприємства. Важливо відзначити, що такі активи, як сировина і матеріали, які не служать страховими резервами, а також готова продукція вносять значний внесок у виручку від реалізації і мають високу оборотність. До активів з більшою тривалістю обороту належать сезонні запаси сировини і матеріалів, готова продукція з низьким споживчим попитом, дебіторська заборгованість, фінансові інвестиції, що зберігаються більше шести місяців [35].

Впроваджуючи надійну систему моніторингу грошової вартості поточних активів, стає можливим підтримувати сприятливий коефіцієнт ліквідності та підвищувати загальну ліквідність. Щоб досягти цього, компанії вкрай необхідно включити поточні фінансові інвестиції та інші активи на свій баланс, які можна легко конвертувати в готівку в термінових випадках. Щоб вирішити проблему підвищення прибутковості поточних активів, одним з ефективних рішень є використання наявних грошових ресурсів для створення диверсифікованого портфеля поточних фінансових інвестицій. Такий підхід дає можливість підприємству отримати додатковий дохід за рахунок відсотків або

дивідендів. Крім того, є ще один варіант – розмістити надлишок коштів на депозитний рахунок на максимальний термін 3 місяці.

Після проведення аналізу обов'язків, з якими стикається керівництво підприємства у створенні ефективної конфігурації поточних активів і забезпеченні необхідних джерел фінансування, наступним кроком є вивчення різних етапів, що охоплюють процес фінансового управління поточними активами. Ці етапи наведені на рисунку 1.4 [5].

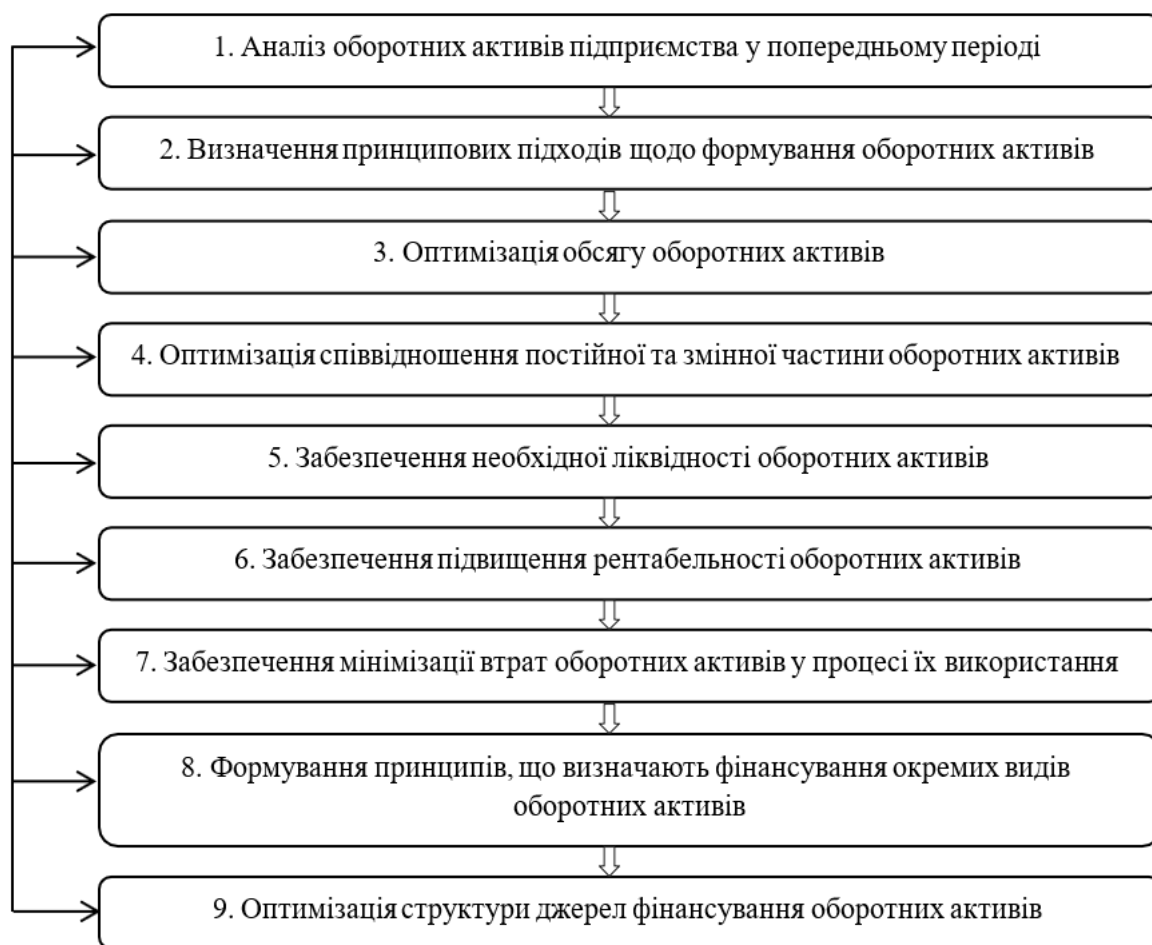

Рис.1.4 Основні етапи процесу управління оборотними активами

Початок процесу управління оборотними активами передбачає первинну перевірку їх кількості протягом певного періоду часу, що включає оцінку загальної величини та складу оборотних активів компанії протягом певного часу. Цей аналіз передбачає також визначення коефіцієнта оборотності окремих

складових оборотних активів, а також оцінку їх прибутковості. Крім того, це передбачає вивчення основних джерел інвестицій у поточні активи.

Згодом на другому етапі в організації впроваджується система комплектування оборотних активів. На думку багатьох економістів, існує три переважаючі точки зору щодо процесу формування оборотних активів на підприємстві: консервативна, поміркована та агресивна.

На третьому етапі основна увага зосереджена на встановленні ідеального розташування поточних активів. Це передбачає оптимізацію структури відповідно до обраного підходу до їх формування, при цьому забезпечуючи підтримку балансу між продуктивністю та потенційним ризиком на належному рівні.

На четвертому етапі організовується упорядкування оборотних активів, зокрема постійних і мінливих компонентів. Деякі підприємства можуть зіткнутися з невизначеністю при визначенні ідеальної кількості окремих видів оборотних активів через сезонний характер реалізації продукції.

На п'ятому етапі метою є визначення оптимального рівня ліквідності поточних активів. Важливо визнати, що більшість видів поточних активів мають різний ступінь ліквідності, за винятком майбутніх витрат і дебіторської заборгованості.

Щоб максимізувати дохід від продажу підприємства, на шостому етапі необхідно розробити стратегії, що підвищують прибутковість наявних активів.

У міру просування до сьомого етапу управління фокус зміщується в бік мінімізації розміру збитків, понесених під час використання оборотних активів, оскільки всі категорії цих активів сприйнятливі до цього ризику.

На восьмому етапі основна увага приділяється визначенню принципів фінансування окремих складових оборотних активів. Застосовуючи широкі стратегії фінансування активів, важливо встановити чіткі принципи фінансування кожного конкретного компонента поточних активів.

Під час останньої фази процесу управління, яка є дев'ятою стадією, для керівництва підприємства вкрай важливо встановити відповідний і логічний розподіл коштів для оборотних активів. Крім того, вони повинні визначити пропорційний внесок кожного джерела фінансування. Дотримуючись заздалегідь визначених принципів фінансування, компанія розробляє стратегії вибору конкретної основи для структури джерел фінансування [5].

Для ефективного управління оборотними активами вкрай важливо зосередитися на різних ключових компонентах, таких як запаси, дебіторська заборгованість, грошові ресурси та вибір відповідного методу фінансування. Коли йдеться про фінансове управління оборотними активами, важливо розглянути різні методи управління (як показано на рисунку 1.5) [5].

Рис. 1.5 Методи управління оборотними активами

Коефіцієнтний підхід використовується для розрахунку показників, які дозволяють робити висновки щодо фінансового стану активів, а також ефективності та життєздатності використання вибраних засобів для їх створення. Зокрема, розраховуються такі показники, як частка запасів, грошових активів і дебіторської заборгованості по відношенню до загальної вартості оборотних активів, а також співвідношення власного, позикового і позикового капіталу підприємства, продуктивність капіталу. використання.

Оцінку оборотних виробничих фондів, готової продукції на складі і відвантаженої продукції без розрахункової документації можна здійснити шляхом впровадження методу нормування. Визначення оптимального розміру

оборотних активів на підприємствах передбачає врахування різних факторів, таких як організація виробничого процесу, дотримання договірних зобов'язань щодо поставок ТМЦ, реалізації готової продукції.

Проаналізуємо метод АВС, який включає класифікацію запасів, які використовуються у виробництві, на три групи на основі їх матеріальної вартості. Групу А складають запаси, які мають найвищу середньорічну вартість, але використовуються в менших кількостях. З іншого боку, група Б включає запаси із середнім значенням і обсягом використання у процесі виробництва. Нарешті, група С охоплює запаси, які мають невелике значення для підприємства через їхню грошову вартість.

Коли справа доходить до управління виробничими запасами, найбільша увага приділяється запасам групи А, тоді як групам В і С приділяється відносно менше уваги. У загальній структурі собівартості виробленої продукції найбільші фінансові витрати складають сировина і матеріали. Тому проведення АВС-аналізу цих елементів витрат стає важливим.

Крім того, варто зазначити, що метод АВС дає змогу виробничим підприємствам визначити потенційні напрямки зниження собівартості шляхом дослідження окремих складових витрат, інвестиційних проектів або категорій товарної продукції.

На підприємстві розподіл запасів на основі наданої класифікації вимагає виконання певного набору кроків.

Процес класифікації запасів складається з кількох етапів.

По-перше, необхідно визначити критерій класифікації. Потім проводяться дослідження для аналізу середньомісячних і річних обсягів запасів. Ці запаси потім аналізуються та сортуються в порядку спадання на основі їх вартості. Питома вага кожного виду резерву розраховується по відношенню до загального обсягу. Нарешті, на основі цих розрахунків визначаються класифікаційні групи.

Метод аналізу ABC є ефективним способом класифікації запасів на підприємстві. Це дозволяє організувати весь інвентар або готову продукцію шляхом визначення пріоритетів на основі їх вартості. Це передбачає зменшення загального значення всіх категорій, а потім упорядкування їх у порядку спадання. Стандартне правило ABC поділяє акції на три групи, кожна з яких має різний рівень пріоритету.

Далі продемонструємо практичність і ефективність методу XYZ як альтернативного підходу до оптимізації запасів. Цей широко використовуваний метод класифікує сировину на три класи на основі моделей її споживання у виробництві. Метод аналізу XYZ реалізується в такому порядку [6]:

1. Визначається об'єкт аналізу, будь то клієнт, постачальник, група продуктів або одиниця запасів.
2. Встановлення критеріїв, за якими буде проводитися експертиза предмета.
3. Аналіз проводитиметься для різних періодів часу, включаючи щотижня, щомісяця, щокварталу, щопівроку та щороку, залежно від визначення періоду та кількості періодів.

На основі аналізу XYZ вчені класифікують об'єкти на різні групи. Групу X складають об'єкти, які виявляють високу стабільність і можуть бути точно прогнозовані, з коефіцієнтом варіації до 20%. До групи Y входять об'єкти із середнім рівнем стійкості та помірною ймовірністю прогнозування з коефіцієнтом варіації від 20% до 50%. Нарешті, група Z складається з нестабільних об'єктів з низьким рівнем передбачуваності, що характеризуються коефіцієнтом варіації більше 50%. Аналіз XYZ складається з кількох етапів. Спочатку розраховується коефіцієнт варіації як відносний показник коливання та мінливості характеристики протягом певного періоду часу. Далі товари групуються на основі коефіцієнта варіації в порядку зростання. Нарешті, показники об'єкта дослідження віднесені до категорій X, Y і Z відповідно.

Порівнюючи два методи фінансування, важливо відзначити, що метод ABC-аналізу пропонує зручність у розподілі зусиль з управління запасами на основі значущості елементів роботи. З іншого боку, аналіз XYZ дозволяє згрупувати запаси на основі моделей споживання та спрогнозувати зміни попиту з точністю.

Процес максимізації економічного виграшу передбачає визначення оптимального обсягу оборотних коштів [10]. Для цього необхідно оптимізувати склад оборотних активів, включаючи виробничі запаси, поточну дебіторську заборгованість, грошові кошти на рахунках і в касах банків. Цей процес оптимізації передбачає оптимізацію обсягу кожного окремого компонента.

Процес передбачає аналіз і розробку стратегії структури як власних, так і позичених поточних активів, прогнозування обсягу потреб у кредитуванні та фінансове планування конкретних елементів поточних активів, які охоплюють матеріальні витрати та оплату праці.

1.3. Методика оцінки ефективності управління оборотними активами підприємства

Ефективність використання поточних активів є надзвичайно важливою проблемою для бізнесу, оскільки вона безпосередньо впливає на ефективність загальних фінансових ресурсів компанії. Важливо відзначити, що існує відмінність між періодами обороту основних фондів і оборотних активів через варіації в їх економічних визначеннях і участі у виробничому процесі. Основні засоби не витрачаються і не споживаються протягом одного операційного циклу або 12 місяців, тоді як оборотні засоби повністю використовуються протягом одного операційного циклу. Швидкість оборотності основних фондів вимірюється роками, тоді як оборотні та оборотні кошти, як правило, багаторазово обертаються протягом року. Таким чином, ефективне управління

оборотними активами, які сприяють кругообігу оборотних і оборотних коштів, істотно впливає на темпи розвитку і загальну ефективність виробництва.

Вплив оборотних активів на ефективність виробничого циклу є складним питанням, яке не можна ігнорувати. Ці активи відіграють подвійну роль: з одного боку, вони активно беруть участь у виробничому процесі, безпосередньо впливаючи на загальні витрати; з іншого боку, значна частина цих активів залишається у формі запасів для забезпечення безперебійного виробництва.

Для оцінки достатності та ефективності використання оборотних засобів у процесі обігу необхідний комплексний аналіз конкретних показників. Цей аналіз дає детальну та об'єктивну оцінку цих процесів. У сучасному ринковому середовищі, зокрема на вітчизняних підприємствах, найбільш поширеним підходом до вимірювання ефективності використання оборотних активів є застосування формул, викладених у нормативних документах. Ці формули діють з моменту запровадження системи планування та управління в економіці. Основні показники, які потребують детальнішого вивчення, включають коефіцієнт оборотності, коефіцієнт завантаження та тривалість одного періоду обороту.

Проводячи розрахунки за вищевказаними показниками, стає доцільним з'ясувати значимість оборотних активів для будь-якої організації, а також тривалість їх повного обороту, починаючи з моменту придбання товарів, послуг і робіт і закінчуючи виробництвом готової продукції. продуктів.

Коефіцієнт оборотності є основним показником у процесі аналізу, оскільки він показує кількість оборотів, здійснених оборотними активами за визначений період. Цей коефіцієнт можна визначити як відношення чистого доходу, отриманого від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), до середньорічної вартості оборотних активів [39].

$$K_{об} = \frac{ЧД}{ОА} \quad (1.1)$$

де ЧД - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$\overline{OA}$ – середньорічна вартість оборотних активів.

Цей коефіцієнт дозволяє визначити суму чистого прибутку, отриманого підприємством на кожну гривню, вкладену в оборотні активи. Очікується, що цей коефіцієнт буде демонструвати тенденцію до зростання з часом, оскільки вищий коефіцієнт оборотності свідчить про більш ефективне управління оборотними активами на підприємстві. Економічне значення цієї формули полягає в тому, що збільшення кількості оборотів призводить до збільшення кількості реалізованої продукції за умови незмінності інших факторів.

Середньорічне сальдо оборотних активів залишається незмінним, якщо не відбувається вивільнення частини оборотних активів без будь-яких змін в обсязі продажу. Інший результат можливий, коли темп зростання обсягу продажу випереджає темп зростання поточної вартості активів.

Тривалість одного обороту, виміряна в днях, являє собою весь цикл, в який інвестуються оборотні кошти і приносять дохід від реалізації продукції. Цей показник визначається діленням кількості днів у звітному періоді на коефіцієнт оборотності [39].

$$T = \frac{D}{K_{об}} = \frac{D \cdot \overline{OA}}{ЧД}, \quad (1.2)$$

де D – тривалість періоду, що аналізується, днів: 30 – місяць, 90 – квартал, 180 – півроку, 270 – три квартали, 360 – рік.

Крім того, перевіряється коефіцієнт завантаження (LF) активів в обороті, щоб визначити тривалість обороту активів. Це вимірювання виражається в термінах періоду часу, який використовується в розрахунку, наприклад років, кварталів або місяців [39].

$$K_з = \frac{\overline{OA}}{ЧД} \quad (1.3)$$

Для коефіцієнта навантаження існує альтернативний метод розрахунку, оскільки він є зворотним коефіцієнту оборотності.

$$K_з = \frac{1}{K_{об}} \quad (1.4)$$

Для визначення обсягу активів, які вивільняються або долучаються до господарського обороту, одноденний чистий дохід у звітному періоді множимо на різницю тривалості між звітним і базовим періодами [39].

$$\Delta OA = \frac{ЧД_1}{360} * (T_1 - T_0) \quad (1.5)$$

де ΔOA – вивільнення (–) або додаткове залучення (+) оборотних активів як результат прискорення (уповільнення) їх оборотності;

$ЧД_1$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у звітному періоді;

T_1 і T_0 – тривалість одного обороту оборотних активів відповідно у звітному і базовому періодах.

Вимірювання ефективності використання оборотних активів передбачає оцінку тривалості обороту цих активів як у звітному, так і в базисному періодах у днях. Іншим важливим фактором оцінки ефективності використання оборотних засобів є показник матеріаломісткості, який визначає питому вагу витрат матеріальних ресурсів (у тому числі основних і допоміжних матеріалів, палива, енергії та ін.) у загальних витратах на виробництво. Цей показник – матеріаломісткість (M_e), являє собою загальні матеріальні витрати на одиницю продукції в гривнях і може бути розрахований за такою формулою [39].

$$M_e = \frac{M}{V}, \quad (1.6)$$

де M – сума матеріальних витрат,

V – обсяг реалізації продукції.

Для визначення загальних витрат виробництва необхідно з розрахункової вартості відняти амортизацію основних фондів, заробітну плату, непрямі витрати. Отримана вартість являє собою суму матеріальних витрат, яка відноситься до оборотних засобів, що використовуються у виробничій сфері.

Щоб впоратися з проблемами нестабільної економіки, підприємства прагнуть максимізувати свої фінансові результати, зокрема прибутки. Для об'єктивної оцінки ефективності використання оборотних активів вкрай

важливо використовувати показники прибутковості. Ці показники можна розрахувати, поділивши прибуток (Π) на середньорічний залишок оборотних активів ($\overline{OA}$). При оцінці їх ефективності рекомендується використовувати показник рентабельності оборотних активів.

$$P = \frac{\Pi}{\overline{OA}} \quad (1.7)$$

де Π - чистий прибуток підприємства.

Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг відображає рівень попиту споживачів на пропозиції підприємства, окупність інвестицій у виробництво та здатність своєчасно розпочати новий виробничий цикл. Крім того, він дає уявлення про ефективність управління оборотними активами. При аналізі рентабельності оборотних активів за формою фінансової звітності № 2 «Звіт про фінансові результати» рекомендується використовувати показник «Валовий прибуток від реалізації продукції, робіт, послуг». Він дає більш точне відображення ефективності використання оборотних активів у грошовому виразі. Цей показник, виражений у відсотках, розкриває розмір прибутку, отриманого на 1 грн оборотних коштів.

$$P = \frac{BP}{\overline{OA}} \quad (1.8)$$

де BP – валовий прибуток від реалізації продукції, робіт і послуг;

$\overline{OA}$ – середньорічна вартість оборотних активів.

Аналіз різноманітних показників показує, що комплексна оцінка ефективності використання оборотних активів потребує розгляду цілої низки показників, серед яких показники оборотності є найважливішими, але не єдиними визначальними. Традиційна економічна література часто оцінює поточні активи на основі їхнього стану в певний момент часу, а також їх використання протягом певного періоду. Однак кількісна оцінка оборотних активів виключно на основі їх стану на певну дату представляє статичне уявлення, тоді як їх фактичне використання є динамічним і вимагає динамічного аналізу. Стан і використання оборотних активів взаємозалежні,

оскільки стан цих активів впливає на рівень їх використання, і навпаки. Через різні тлумачення понять стану та використання існують різні категорії економічної ефективності оборотних активів, які часто суттєво відрізняються одна від одної.

РОЗДІЛ 2 . АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

2.1. Характеристика фінансово-економічної діяльності підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» є дочірнім підприємством, заснованим згідно з українським законодавством. Компанія була зареєстрована 12 травня 2010 року. Основною господарською діяльністю Компанії є оптова та роздрібна торгівля.

Станом на 31 грудня 2022 та 2023 років Компанія знаходилась під кінцевим контролем компанії Ів Роше Інтернешенал. Станом на 31 грудня 2022 та 2023 років материнська компанія безпосередньо володіла 100% статутного капіталу компанії. Материнська компанія входить до складу групи компаній Yves Rocher, виробника косметики та товарів особистого догляду.

Станом на 31 грудня 2023 року середня кількість працівників компанії становила 42 працівника (станом на 31 грудня 2022 року - 45 працівників, на 31 грудня 2021 року – 48 працівників).

Станом на 31 грудня 2022 року, компанія здійснювала роздрібні продажі через мережу із 26 магазинів, які розташовані в орендованих комерційних приміщеннях (31 грудня 2021 року: 33 магазину), здійснювала оптову торгівлю, а також продажі поштою та онлайн.

Основні результати фінансово-економічної діяльності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» представлені у таблиці 2.1.

Аналізуючи таблицю 2.1, можна побачити, що протягом аналізованого періоду відбувається зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 52,94% у 2022 році, а потім значне збільшення на 42,77% у 2023 році. Таке різке зниження чистого доходу від реалізації продукції в 2022 році перш за все пов'язано з повномасштабною російською агресією.

Таблиця 2.1

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА», тис.
грн.

Показник	Період			Відхилення 2022/2021		Відхилення 2023/2022	
	2021 рік	2022 рік	2023 рік	абсол., тис.грн	віднос, %	абсол., тис.грн	віднос, %
Чистий дохід від реалізації продукції	509825	239909	342525	-269916	-52,94	102616	42,77
Валовий прибуток	334426	173219	245311	-161207	-48,20	72092	41,62
Фінансовий результат від операційної діяльності	5966	-39360	9538	-45326	-759,74	48898	-124,23
Фінансовий результат до оподаткування	7253	-41997	9538	-49250	-679,03	51535	-122,71
Податок на прибуток	2967	414	309	-2553	-86,05	-105	-25,36
Чистий прибуток (збиток)	4286	-42411	9229	-46697	-1089,52	51640	-121,76

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

Вплив війни на компанію та заходи керівництва, вжиті у відповідь на війну, головним чином, представлені таким чином:

- повне припинення продажів через усі канали продажів із 24 лютого 2022 року до середини квітня 2022 року. Більшість магазинів поступово відкрились, починаючи з 12 квітня і до кінця 2022 року, а інші канали продажів повністю відновили свою роботу з травня 2022 року. Тому загальне зменшення продажів компанії за 2022 рік, становило 53% у порівнянні з 2022 роком;

- імпорتنі операції компанії із Франції повністю припинилися протягом періоду від березня до травня 2022 року і відновилися у червні 2022 року;

- компанія була змушена закрити свої магазини у окупованих та прифронтових містах, а саме в Маріуполі, Харкові та Краматорську.

Що стосується фінансових результатів, компанія зазнала як прибутків, так і збитків від своєї операційної та основної діяльності протягом

досліджуваного періоду часу. Варто зазначити, що фінансові результати демонструють негативну тенденцію в динаміці.

Рисунок 2.1 ілюструє динаміку фінансових показників ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».

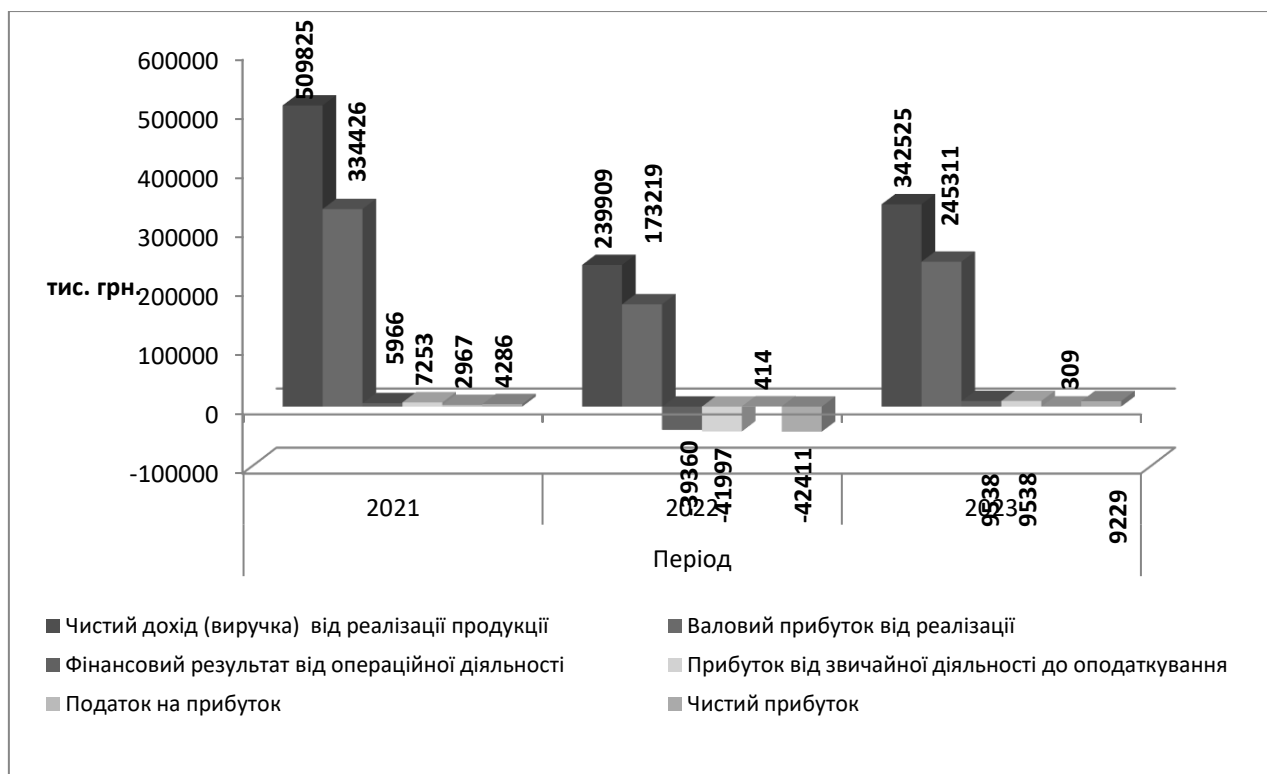

Рис. 2.1. Динаміка фінансових показників діяльності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках

Наступним кроком аналізу є оцінка майнового стану компанії. Ця оцінка дає змогу ідентифікувати як абсолютні, так і відносні зміни компонентів балансу протягом певного періоду часу. Це також полегшує відстеження тенденцій у цих змінах і надає розуміння складу фінансових активів компанії (табл. 2.2).

Виходячи з інформації, наведеної в таблиці 2.2, очевидно, що підприємство зазнало значного зменшення вартості майна протягом аналізованого періоду. Зокрема, у 2023 році відбулося зменшення на 46098 тис. грн, що становить значний темп зменшення на 30,85% у порівнянні зі значенням у 2021 році.

Таблиця 2.2

Аналіз активів балансу ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках. (тис. грн.)

№	Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2022 /2021		Відхилення 2023/2022		Відхилення 2023/2021	
		тис. грн.	питома вага,%	тис. грн.	питома вага %	тис. грн.	питома вага %	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	Необоротні активи	27263	18,25	18325	19,20	12283	11,89	-8938	-32,78	-6042	-32,97	-14980	-54,95
2	Оборотні активи, в т.ч.	122142	81,75	77126	80,80	91024	88,11	-45016	-36,86	13898	18,02	-31118	-25,48
3	Всього активів	149405	100,00	95451	100,00	103307	100,00	-53954	-36,11	7856	8,23	-46098	-30,85

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

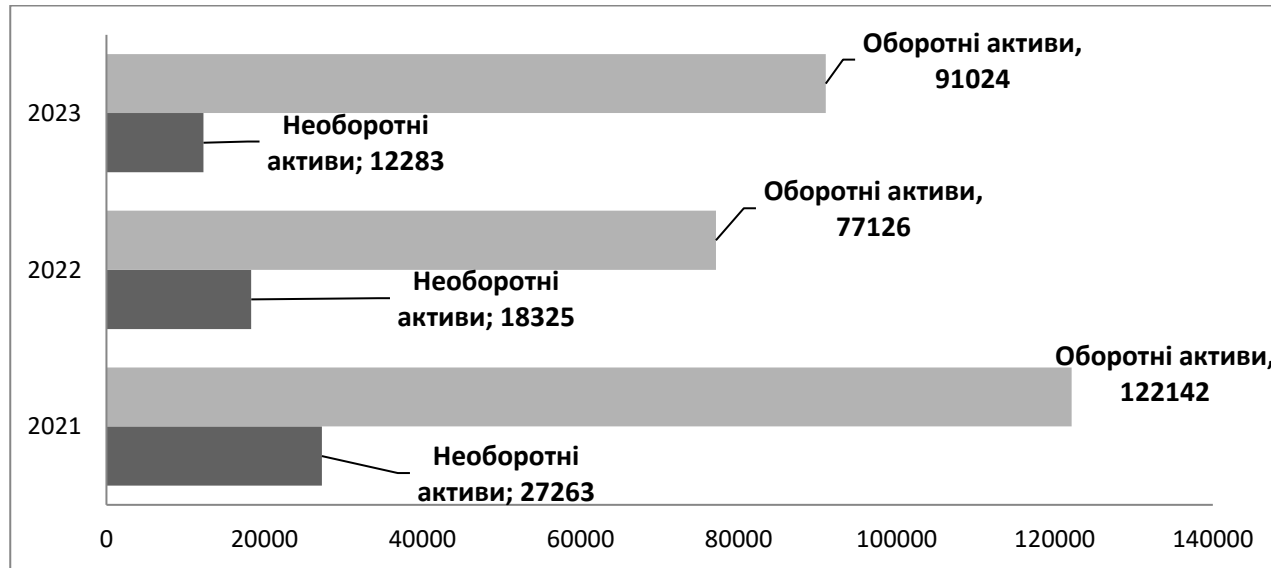

Рис. 2.2. Динаміка активів балансу ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках

Основною причиною цього стало зменшення як необоротних, так і оборотних активів. З 2021 року до кінця 2022 року відбулося зменшення необоротних активів на 8938 тис. грн (32,78%), а з 2022 року до кінця 2023 року відбулося подальше зменшення на 6042 тис. грн (32,97%). Загальне зменшення необоротних активів склало 14980 тис. грн (54,95%).

Оборотні активи на протязі аналізованого періоду мали мінливий характер. У 2022 році порівняно з минулим роком відбулося їх зменшення на 45016 тис. грн (36,38%). Після цього у 2023 році порівняно з 2022 роком відбулося збільшення на 13898 тис. грн (18,02%). Загалом оборотні активи зменшились на 31118 тис. грн (25,48%).

На рисунку 2.2 показана динаміка активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».

На наступному кроці ми перейдемо до вивчення джерел фінансових активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА», як зазначено в таблиці 2.3.

Структура пасивів балансу компанії дає уявлення про склад джерел фінансування активів. Вивчаючи інформацію, що відображається в пасивах, можна проаналізувати зміни в розподілі власного та позикового капіталу, а також пропорції довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства.

З 2021 по 2023 рік загальний капітал компанії пережив деякі зміни, фінансові ресурси різко знизилися з 149405 тис. грн до 103307 тис. грн. (-30,85%).

Це зниження можна пояснити зниженням окремих складових фінансування капіталу. При цьому, короткострокові зобов'язання незначно знизились з 81441 тис. грн до 68262 тис. грн. (-16,18%).

Натомість власний капітал знизився майже в 2 рази, з 67964 тис. грн у 2021 році до 35045 тис. грн у 2023 році.

Розглянемо ці зміни докладніше.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів ТОВ «ІВ РОШЕ
УКРАЇНА» за 2021-2023 роки

№	Тип джерела фінансових ресурсів	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення, +/-		
					2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Власний капітал	67964	26278	35045	-41686	8767	-32919
	в % до всіх джерел	45,49%	27,53%	33,92%	-17,96%	6,39%	-11,57%
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	8694	8694	8694	0	0	0
	в % до власного капіталу	12,79%	33,08%	24,81%	20,29%	-8,28%	12,02%
1.2	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	59270	17584	26351	-41686	8767	-32919
	в % до власного капіталу	87,21%	66,92%	75,19%	-20,29%	8,28%	-12,02%
2.	Поточні зобов'язання і забезпечення	81441	69173	68262	-12268	-911	-13179
	у % до всіх джерел	54,51%	72,47%	66,08%	17,96%	-6,39%	11,57%
2.1	Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0
	в % до поточних зобов'язань	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2.2	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	67064	54465	55030	-12599	565	-12034
	в % до поточних зобов'язань	82,35%	78,74%	80,62%	-3,61%	1,88%	-1,73%
2.3	Поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	3364	2722	330	-642	-2392	-3034
	в % до поточних зобов'язань	4,13%	3,94%	0,48%	-0,20%	-3,45%	-3,65%
2.4	Поточні забезпечення	11013	11986	12902	973	916	1889
	в % до поточних зобов'язань	13,52%	17,33%	18,90%	3,80%	1,57%	5,38%
3.	Баланс	149405	95451	103307	-53954	7856	-46098
	Баланс	100,00%	100,00%	100,00%	*	*	*

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

Порівняно з попереднім роком у 2022 році компанія зазнала зростання поточних зобов'язань на 15,06% і вони склали 69173 тис. грн. У 2023 році відбулося деяке зниження на 911 тис. грн, що на 1,32% менше, ніж у 2022 році. На сьогодні загальна сума поточних зобов'язань становить 68262 тис. грн.

Поточні зобов'язання підприємства змінилися за рахунок наступних операцій:

- зміни поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги відповідають тенденції змін загальних поточних зобов'язань, а саме зменшення в 2022 році на 18,79% та збільшення в 2023 році на 1,04%;
- зменшення поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом на суму 642 тис. грн. (19,08%) в 2022 році та зменшення їх на суму 2392 тис. грн. (87,88%) в 2023 році;
- збільшення поточних забезпечень у 2023 році на суму 1889 тис. грн. (17,15%) порівняно із 2021 роком;
- банківських кредитів у компанії не має.

Довгострокові зобов'язання також відсутні у підприємства.

Тепер розглянемо стан власного капіталу компанії. Власний капітал складається із статутного капіталу на загальну суму 8694 тис. грн., та нерозподіленого прибутку, який зменшується на протязі аналізованого періоду. Динаміка джерел фінансових ресурсів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» представлена на рис. 2.3.

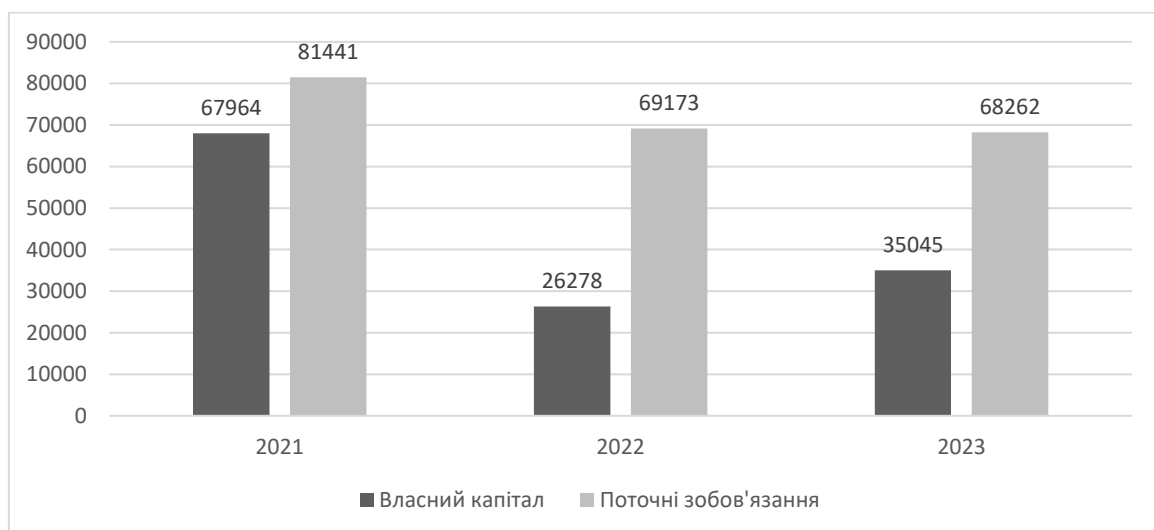

Рис. 2.3. Динаміка джерел фінансових ресурсів ТОВ "ІВ РОШЕ УКРАЇНА"

На рис. 2.4 представлена структура фінансових ресурсів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках.

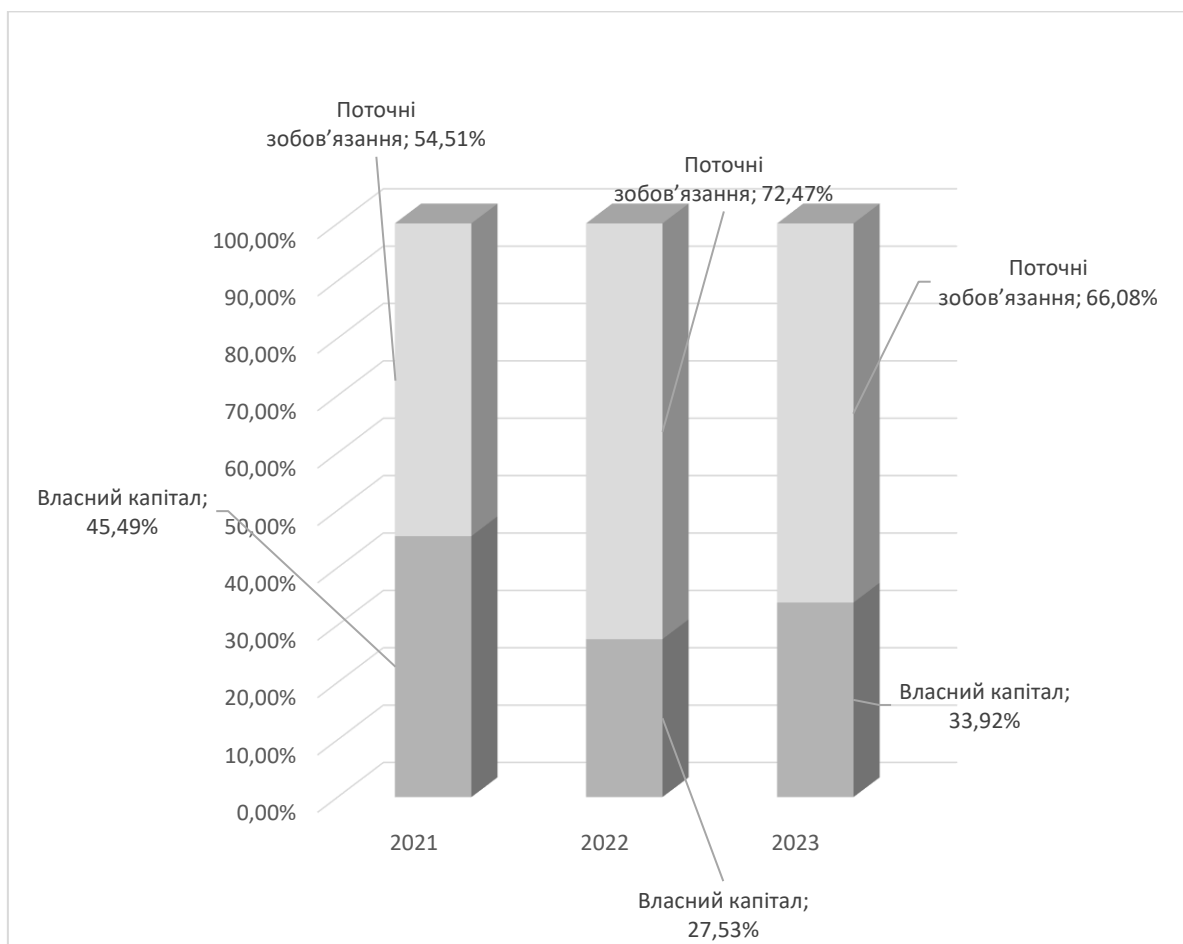

Рис. 2.4. Динаміка структури фінансових ресурсів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА», %

Протягом аналізованого періоду структура капіталу суттєво змінилася. Поточні зобов'язання та забезпечення посилили своє домінування, становлячи 54,51%, 72,47% та 66,08% загальної ваги протягом аналізованого періоду. Відповідно питома вага власного капіталу знизилася з 45,49% до 33,92%.

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки показує тривожний стан справ компанії. Підприємство стикається зі значними труднощами, в першу чергу через низьку прибутковість і недостатній власний капітал.

Далі ми зосередимося на аналізі та оцінці джерел, які сприяють формуванню оборотних активів ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА».

2.2. Аналіз формування оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

Для оцінки ефективності використання оборотних активів та доцільності розміщення оборотних коштів підприємства необхідно провести аналіз стану, тенденцій та складу оборотних активів (табл. 2.4).

В оборотних активах основну частку становлять запаси (38,24%, 39,98% та 43,25% за відповідним роком). Розподіл запасів можна далі розділити на дві категорії: «виробничі запаси» та «товари». Товари займають значну частину запасів (24,01%, 30,10%, 36,94% від загальної суми оборотних активів). Значні суми запасів товарів пов'язані з характером діяльності компанії, оскільки ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» функціонує як торгова компанія.

На другому місці – питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (22,91%, 20,85% та 29,19% відповідно по рокам). Таку дебіторську заборгованість ще називають товарною дебіторською заборгованістю.

З 2021 по 2023 рік у балансі компанії відображено зменшення розрахунків за виданими авансами з 8951 тис. грн до 5948 тис. грн. Розрахунки з бюджетом зросли з 1511 тис. грн. до 2010 тис. грн.

Розглянемо коливання грошової складової поточних активів. З 2021 по 2023 рік відбулося зниження грошових коштів, які зменшились з 36433 тис. грн до 9934 тис. грн. Це зниження є показником зниження платоспроможності компанії.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки та структури оборотних активів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках

№	Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2022 /2021		Відхилення 2023/2022		Відхилення 2023/2021	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	%	%
1	Запаси, в т.ч.	46709	38,24	30838	39,98	39367	43,25	-15871	-33,98	8529	27,66	-7342	-15,72
1.1	виробничі запаси	17387	14,24	7625	9,89	5741	6,31	-9762	-56,15	-1884	-24,71	-11646	-66,98
1.2	товари	29322	24,01	23213	30,10	33626	36,94	-6109	-20,83	10413	44,86	4304	14,68
2	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	27985	22,91	16081	20,85	26571	29,19	-11904	-42,54	10490	65,23	-1414	-5,05
3	Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за виданими авансами	8951	7,33	5948	7,71	12605	13,85	-3003	-33,55	6657	111,92	3654	40,82
4	- з бюджетом	1511	1,24	2010	2,61	2010	2,21	499	33,02	0	0,00	499	33,02
5	Гроші та їх еквіваленти	36433	29,83	21861	28,34	9934	10,91	-14572	-40,00	-11927	-54,56	-26499	-72,73
6	Витрати майбутніх періодів	553	0,45	388	0,50	537	0,59	-165	-29,84	149	38,40	-16	-2,89
7	Всього оборотних активів	122142	100,00	77126	100,00	91024	100,00	-45016	-36,86	13898	18,02	-31118	-25,48

Для з'ясування причин зниження платоспроможності компанії проаналізуємо ліквідність підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз показників ліквідності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки

Показник	2021	2022	2023	Відхилення 2022/2021	Відхилення 2023/2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,447	0,316	0,146	-0,131	-0,171
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,926	0,669	0,757	-0,257	0,088
Коефіцієнт покриття	1,500	1,115	1,333	-0,385	0,218

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

В нашому аналізі ліквідності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» ми будемо спиратися на використання наступних показників: коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт покриття.

Динаміка цих коефіцієнтів представлена на рис. 2.6 – 2.8.

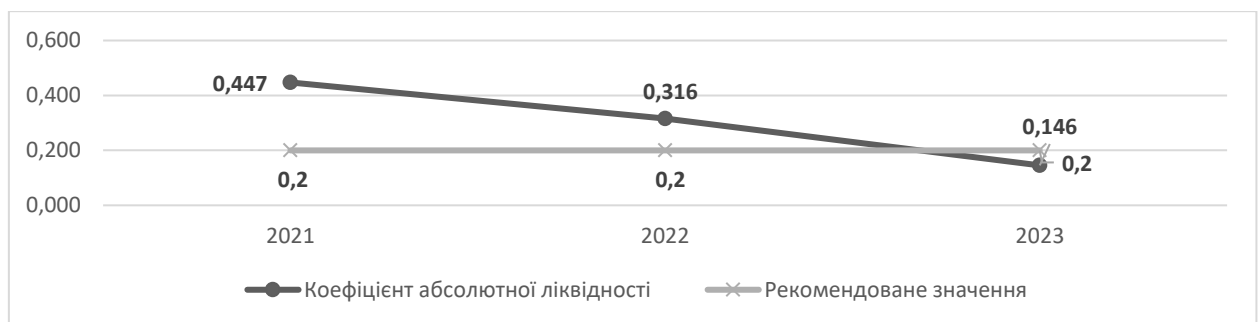

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на протязі аналізованого періоду вище за нормативне (0,2), що пояснюється значною сумою грошових коштів, що зберігаються на рахунках в банках (рис. 2.6). Однак цей коефіцієнт знижується з 0,447 в 2021 році до 0,146 в 2023 році.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, інший важливий показник, також вище нормативу (0,5), що свідчить про здатність підприємства погасити

короткострокові борги за рахунок наявних грошових коштів і дебіторської заборгованості (рис. 2.7). Однак для цього коефіцієнту також характерна тенденція зниження, як і для коефіцієнту абсолютної ліквідності. До кінця 2023 року коефіцієнт зменшується на 0,169 і досягає значення 0,757. Це значення залишається вищим за норматив, що свідчить про достатню ліквідність підприємства. Однак така спадаюча тенденція негативно позначається на платоспроможності досліджуваного підприємства.

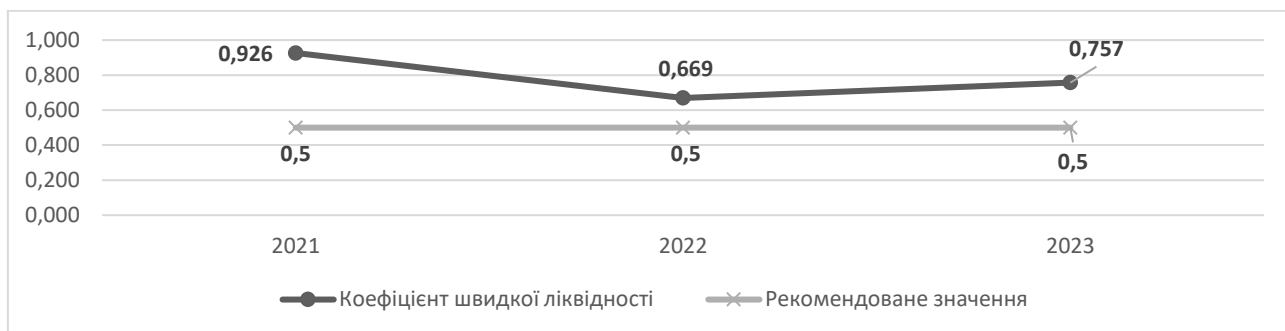

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки

Зведеним показником ліквідності є коефіцієнт покриття. Динаміка цього коефіцієнта представлена на рис. 2.8.

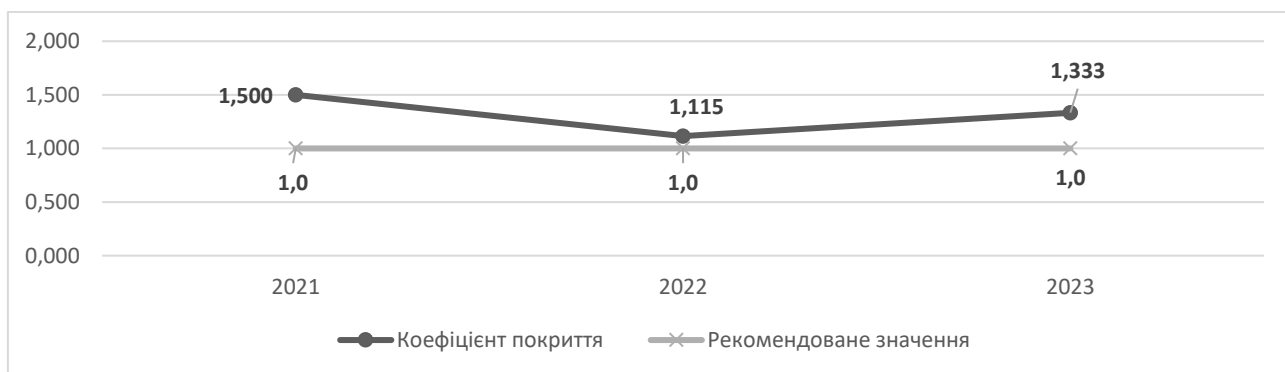

Рис. 2.8. Динаміка коефіцієнта покриття ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки.

За досліджуваний період коефіцієнт покриття відповідає встановленим межам 1-2. Це означає, що поточні борги або оборотний капітал компанії можуть бути належним чином покриті її поточними активами. Однак

зниження цього коефіцієнта майже до 1, дозволяє зробити висновок, що ТОВ «ІВ РОШІ УКРАЇНА» може стати неплатоспроможним підприємством.

Рухаючись далі, розглянемо інші елементи оборотного капіталу підприємства. Для початку проаналізуємо зміни дебіторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» (табл. 2.5, рис. 2.9).

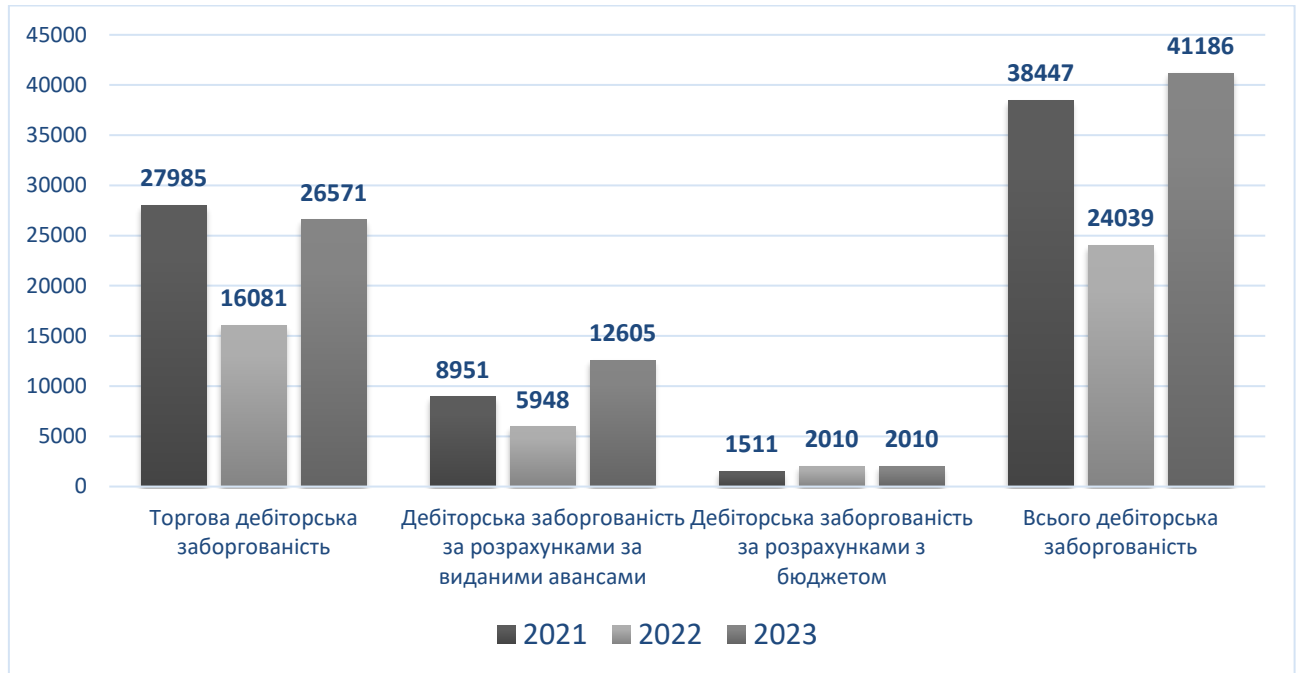

Рис. 2.9. Склад та динаміка руху дебіторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Протягом аналізованого періоду відбулося деяке збільшення загальної суми дебіторської заборгованості на 7,12% з 38447 тис. грн. до 41186 тис. грн. При цьому рівень на кінець 2023 року є найвищим за всі три роки (41186 тис. грн.).

Протягом усього періоду дослідження спостерігалася мінлива тенденція щодо товарної дебіторської заборгованості. В 2022 році її сума зросла з 17963 тис. грн на 1 січня 2022 року до 27985 тис. грн. на 1 січня 2023 року. А далі вона знизилась до 16081 тис. грн. на 1 січня 2024 року.

За аналізований період відбулося збільшення на 40,82% дебіторської заборгованості за виданими авансами, її вартість зменшилася з 8951 тис. грн. до 12605 тис. грн.

Таблиця 2.5

Аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках

№	Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2022 /2021		Відхилення 2023/2022		Відхилення 2023/2021	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	%	%
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	27985	72,79	16081	66,90	26571	64,51	-11904	-42,54	10490	65,23	-1414	-5,05
2	Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	8951	23,28	5948	24,74	12605	30,61	-3003	-33,55	6657	111,92	3654	40,82
3	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1511	3,93	2010	8,36	2010	4,88	499	33,02	0	0,00	499	33,02
4	Всього	38447	100,00	24039	100,00	41186	100,00	-14408	-37,47	17147	71,33	2739	7,12

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

Протягом останніх трьох років дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом має позитивну динаміку.

Слід дослідити вплив зазначених змін на структуру дебіторської заборгованості, як показано в таблиці 2.5.

У структурі заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» домінує торгова дебіторська заборгованість, яка займає найбільшу питому вагу протягом аналізованого періоду. Крім того, питома вага торгової дебіторської заборгованості зростає з 66,90% на початку 2022 року до 64,51% на кінець 2023 року.

Протягом 2021-2023 років питома вага дебіторської заборгованості за виданими авансами практично не змінювалася. Вона становила 24,74% в 2021 році. В 2023 році частка дебіторської заборгованості за виданими авансами незначно зменшилася, досягнувши 30,61% на початку 2024 року.

Питома вага дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом має незначну значущість, але прогнозується її збільшення з 3,93% у 2021 році до 4,88% у 2023 році.

У наступному аналізі ми заглибимося в динаміку кредиторської заборгованості, як показано в таблиці 2.6 та на рисунку 2.10. Спільний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованостей дає можливість визначити такі важливі показники використання оборотних активів як операційний та фінансовий цикл.

Дослідження виявляє деякі закономірності ідентичні тенденції у динаміці кредиторської та дебіторської заборгованості, оскільки як кредиторська, так і дебіторська заборгованості мають постійну тенденцію до зниження протягом трьох років. Це зниження є сприятливою умовою для загальних умов розрахунків з партнерами.

Таблиця 2.6

Аналіз кредиторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках

№	Показник	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2022 /2021		Відхилення 2023/2022		Відхилення 2023/2021	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	%	%
1	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	67064	82,35	54465	78,74	55030	80,62	-12599	-18,79	565	1,04	-12034	-17,94
2	Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	3364	4,13	2722	3,94	330	0,48	-642	-19,08	-2392	-87,88	-3034	-90,19
3	Поточні забезпечення	11013	13,52	11986	17,33	12902	18,90	973	8,84	916	7,64	1889	17,15
4	Усього	81441	100,00	69173	100,00	68262	100,00	-12268	-15,06	-911	-1,32	-13179	-16,18

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

Зокрема, заборгованість ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» перед постачальниками, бюджетом та іншими кредиторами за період з 1 січня 2022 року до 1 січня 2024 року зменшилась з 81441 тис. грн до 68262 тис. грн.

Варто відзначити, що при загальному зменшенні кредиторської заборгованості, товарна кредиторська заборгованість знижується з 67064 тис. грн. до 55030 тис. грн. Ця тенденція відображає позитивний погляд на розрахунки платежів. При цьому відбулося і зменшення кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом з темпом зниження 90,19% з 3364 тис. грн. у 2021 році до 330 тис. грн у 2023 році.

З більшим темпом росту зросли поточні забезпечення підприємства (з 11013 тис. грн. на 01.01.2022 року до 12902 тис. грн. на 01.01.2024 року, темп приросту 17,15%).

Рис. 2.10. Склад та динаміка руху кредиторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Розглянемо зміни, які відбулися в структурі кредиторської заборгованості, як показано в таблиці 2.6.

Найбільшу питому вагу в структурі кредиторської заборгованості займає торгова кредиторська заборгованість, яка на 01.01.2022 р. становить 82,35%,

але на 01.01.2024 зменшилася до 80,62%. На другому місці – поточні забезпечення, частка яких станом на 01.01.2022 р. становила 13,52%, а на 1 січня 2024 р. вона зросла до 18,90%.

Щоб захиститися від ризиків несплати, підприємство повинно визначити пріоритетність заходів для забезпечення стягнення заборгованості та запобігання несвоєчасним платежам постачальникам та іншим залученим сторонам.

Незважаючи на наявність значної суми дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, підприємство не формує резерв під невизначену заборгованість.

Коли мова йде про оборотні активи, дуже важливо визначити пріоритетність дебіторської заборгованості, зокрема торгової дебіторської заборгованості, оскільки вона може підтвердити аналіз і прогнози, використовуючи лінійну екстраполяцію тенденцій попередніх періодів, щоб передбачити принаймні один рік майбутніх результатів на основі прогнозованих сум дебіторської та кредиторської заборгованості.

2.3. Аналіз та оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

Для визначення ефективності буде проведена оцінка використання оборотних коштів підприємства. Показники ділової активності використовуються для оцінки ефективності використання оборотних коштів.

Багатогранний характер ділових операцій охоплює різні елементи, включаючи позицію компанії на ринку, географічне охоплення ділових відносин і репутацію. Ці фактори в сукупності визначають критерії оцінки ділової активності. Оцінка ділової активності передбачає аналіз динаміки показників ефективності виробництва та загальних економічних результатів. Позитивна динаміка цих показників покращує фінансовий стан підприємства.

Оцінка ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, зокрема швидкість обігу фінансових ресурсів. Ця оцінка проводиться за допомогою показників оборотності.

Розглянемо для комплексного аналізу показники ділової активності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Показники ділової активності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

№ п/п	Показник	Роки			Відхилення		
		2021	2022	2023	2022 / 2021	2023 / 2022	2023 / 2021
1	Коефіцієнт оборотності активів	3,40	1,96	3,45	-1,44	1,49	0,05
2	Оборотність активів у днях	105,84	183,71	104,45	77,87	-79,26	-1,40
3	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,29	2,41	4,07	-1,88	1,67	-0,21
4	Оборотність оборотних активів у днях	83,97	149,51	88,36	65,54	-61,14	4,40
5	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	22,19	10,89	16,06	-11,30	5,17	-6,13
6	Оборотність дебіторської заборгованості у днях	16,22	33,06	22,41	16,84	-10,65	6,19
7	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,87	1,10	1,78	-1,77	0,68	-1,10
8	Оборотність кредиторської заборгованості в днях	125,36	328,01	202,74	202,65	-125,27	77,38
9	Коефіцієнт оборотності запасів	4,18	1,72	2,77	-2,46	1,05	-1,41
10	Оборотність запасів у днях	86,14	209,30	129,99	123,16	-79,31	43,85
11	Тривалість операційного циклу, днів	102,37	242,37	152,40	140,00	-89,96	50,04
12	Тривалість фінансового циклу, днів	-23,00	-85,65	-50,33	-62,65	35,31	-27,34

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

На підставі даних, наведених у таблиці 2.7, спостерігалися деякі зміни коефіцієнта оборотності активів з 3,40 до 3,45 протягом трьох досліджуваних

періодів. На початку 2022 року один оборот цього активу займав приблизно 105,84 днів. Однак у 2022 році час обороту збільшився на 77,87 дня, тоді як у 2023 році він зменшився на 79,26 дня. До кінця 2023 року час обороту досяг 104,45 днів. Загалом час обороту активів зменшився на 1,40 днів.

Під час дослідження ефективності використання капіталу підприємства виявлено, що середня тривалість обороту кредиторської заборгованості на кінець 2021 року становила 125,36 днів. Згодом ця цифра збільшилася на 202,65 днів в подальшому періоді, а потім різке зменшення на 125,27 днів в 2023 році. Отже, до кінця 2023 року середній термін виплати склав 202,74 дня. Ці зміни призвели до зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості з 2,87 до 1,78. Тобто за підсумками 2023 року компанія встигла здійснити 1,78 обороту по розрахунках за фінансовими зобов'язаннями, що виникли в результаті господарської діяльності. Таке зниження швидкості оборотності короткострокових зобов'язань означає зниження темпів погашення боргів компанії.

З 2021 по 2022 рік спостерігалось зменшення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості, який знизився з 22,19 до 10,89. В 2023 році він різко підвищився до 16,06 оборотів. Термін погашення дебіторської заборгованості у 2021 році становив 16,22 днів. Проте у 2022 році він збільшився на 16,84 дня, а у 2023 році зменшився на 10,65 дня. Зрештою, на кінець 2023 року рівень погашення дебіторської заборгованості встановився на рівні 22,41 дня. Таким чином, до кінця 2023 року боржники компанії повинні здійснити 16,06 оборотів (з кожним оборотом тривалістю 22,41 днів), щоб повністю виконати свої зобов'язання.

Рисунок 2.11 ілюструє коливання окремих показників, які відображають ділову активність ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА».

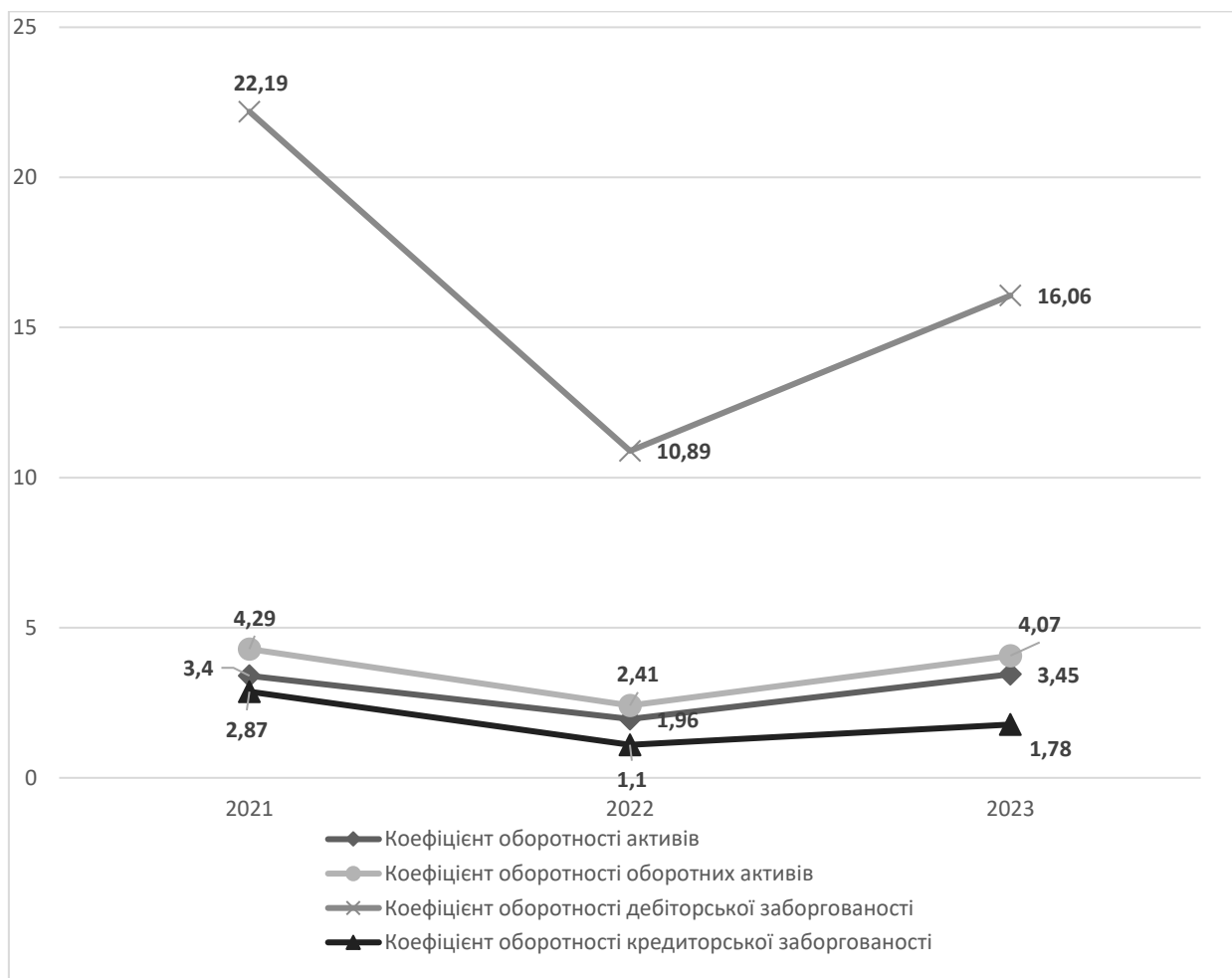

Рис. 2.11. Динаміка показників ділової активності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках.

Таким чином, протягом усього досліджуваного періоду компанія демонструє стабільний рівень діяльності. Більшість коефіцієнтів оборотності демонструють спочатку зниження, що призводить до довшого періоду обороту для різних активів у компанії. Однак вже у 2023 році всі коефіцієнти демонструють підвищення, що веде до скорочення тривалості оборотів.

Далі проаналізуємо величини операційного та фінансового циклів. В таблиці 2.7 та на рис.2.12 бачимо, що тривалість операційного циклу підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» починаючи з 2021 р. незмінно зростають і у 2023 р. досягла 152,40 проти 102,37 днів. Щодо тривалості фінансового циклу, то він має від'ємну величину, яка збільшується на протязі аналізованого періоду.

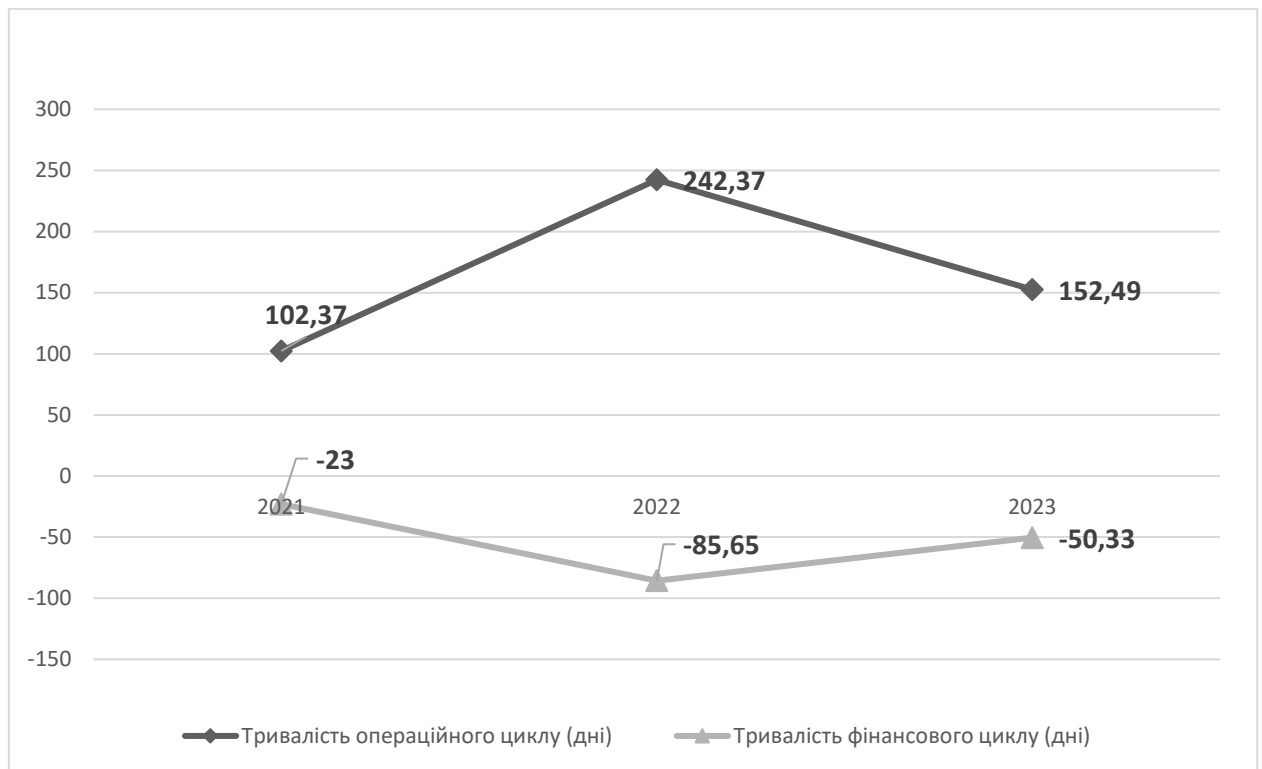

Рис. 2.12. Тривалість операційного та фінансового циклів ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2021-2023 роках.

Далі оцінимо показники прибутковості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» (табл. 2.8) з метою визначення його фінансової успішності.

Таблиця 2.8

Аналіз рентабельності капіталу ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки

№	Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+/-)	
					2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий прибуток, тис. грн.	4286	-42411	9229	-46697	51640
2	Середній розмір загального капіталу, тис. грн.	149895	122428	99379	-27467	-23049
3	Середній розмір оборотного капіталу, тис. грн.	118912,5	99634	84075	-19278,5	-15559
4	Середній розмір власного капіталу, тис. грн.	76705,5	47121	30661,5	-29584,5	-16459,5
5	Рентабельність загального капіталу (рядок 1: рядок 2*100)	2,86%	-34,64%	9,29%	-37,50%	43,93%

Продовження
таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7
6	Рентабельність оборотного капіталу (рядок 1: рядок 3 * 100)	3,60%	-42,57%	10,98%	-46,17%	53,54%
7	Рентабельність власного капіталу (рядок 1: рядок 4 * 100)	5,59%	-90,00%	30,10%	-95,59%	120,10%
8	Виручка від (без ПДВ, АЗ)	509825	239909	342525	-269916	102616
9	Рентабельність реалізації (рядок 1: рядок 8 * 100)	0,84%	-17,68%	2,69%	-18,52%	20,37%
10	Оборотність капіталу (рядок 8: рядок 2)	3,4012	1,9596	3,4467	-1,4416	1,4871

Джерело: складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» [27].

Виходячи з наданої інформації, вбачається, що компанія продемонструвала прибутковість лише у 2021 та 2023 роках. Отже, можна зробити висновок, що протягом 2022 року компанія працювала неефективно.

Показники рентабельності зображені на рис. 2.13, що демонструє динамічні зміни з часом.

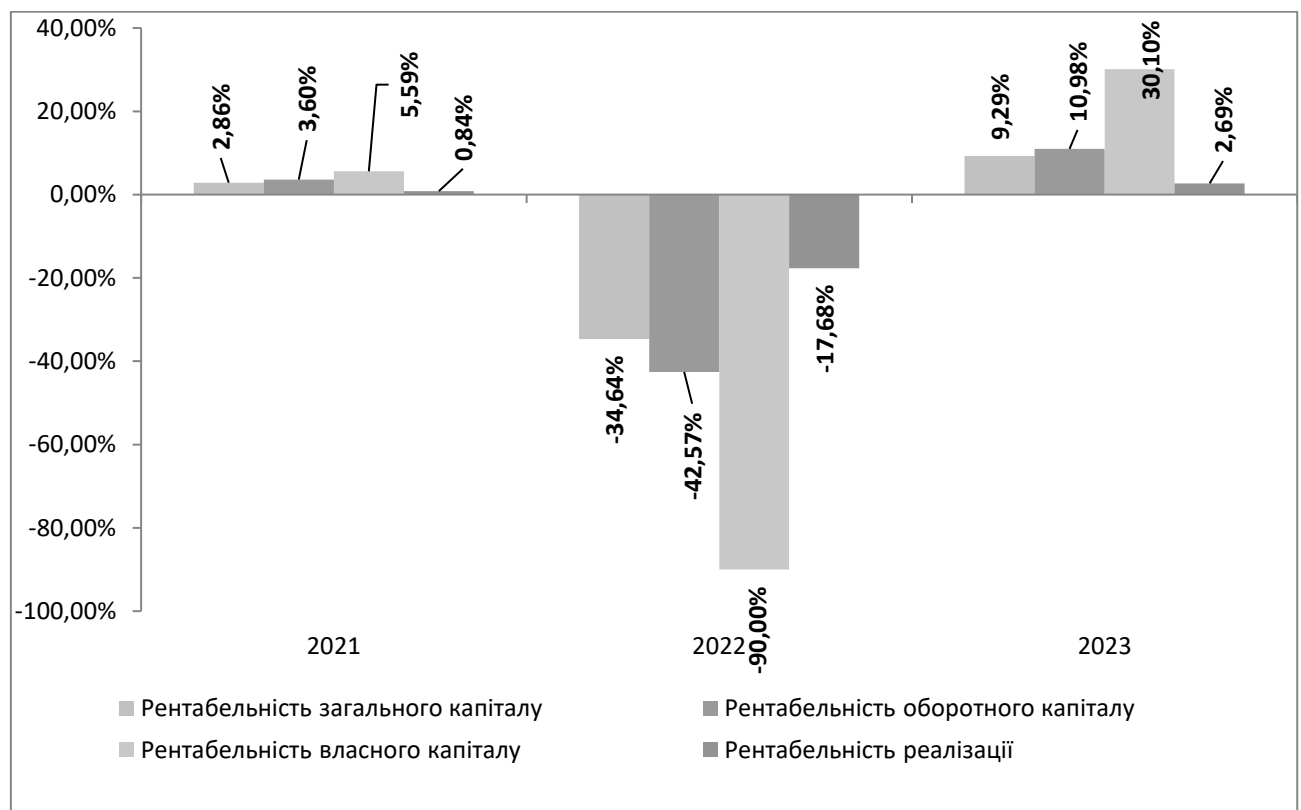

Рис. 2.13 Динаміка показників рентабельності ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за 2021-2023 роки.

Наш наступний крок передбачає створення прогнозів щодо доходу, отриманого від продажу продукції, на який впливатиме швидкість погашення дебіторської заборгованості. Загальновідомо, що обсяг продажів часто залежить від бажання компанії надати кредит своїм клієнтам. Однак не існує формального вираження, яке б чітко окреслювало взаємозв'язок між змінами в обсязі продажів і змінами в дебіторській заборгованості компанії. Шляхом аналізу статистичних даних ми визначимо ці показники та за допомогою регресійного аналізу встановимо цю кореляцію. У таблицю 2.9 занесемо дані щодо обсягів реалізації та дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги, надані ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА». Період спостереження для цього аналізу триватиме з 2019 по 2023 рік.

Таблиця 2.9

Динаміка чистого доходу та дебіторської заборгованості ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2018 – 2023 років

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Чистий дохід, тис. грн.	499827	531738	493915	509825	239909	342525
1.1. Темп приросту чистого доходу, %	x	6,38	-7,11	3,22	-52,94	42,77
2. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, тис. грн.	28533	29488	17963	27985	16081	26571
2.2. Темп приросту дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, %	x	3,35	-39,08	55,79	-42,54	65,23

* складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ІВ РОШЕ УКРАЇНА" [27]

Використовуючи регресійний аналіз, ми можемо переконатися, що коливання доходу від продажів (Д) залежить від кількості дебіторської заборгованості (F1). Наша мета полягає в тому, щоб визначити прогнозовану величину доходу від продажів на наступний період часу, а саме на 2024 рік.

Щоб виразити цю залежність математично, представимо її у вигляді формули:

$$Д = f(F1) t + \delta t \quad (2.1)$$

Протягом певного періоду часу ця формула служить однофакторною моделлю, яка досліджує зв'язок між швидкістю зміни чистого доходу і швидкістю зміни дебіторської заборгованості компанії.

Індеси t показують, що значення ft і δt змінюватимуться в різні періоди часу.

Наявність δt у регресійних статистичних моделях передбачає, що постійно існуватиме випадкова помилка між фактичними значеннями та розрахованими значеннями для періоду t .

У таблиці 2.10 ми можемо консолідувати та окреслити темпи зростання чистого доходу та дебіторської заборгованості для повного підсумку.

Таблиця 2.10

Показники темпів приросту чистого доходу та дебіторської заборгованості
ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» за період 2020-2023 років.

Рік	Темп приросту дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги (F1), %	Темп приросту чистого доходу (Д), %
2019	3,35	6,38
2020	-39,08	-7,11
2021	55,79	3,22
2022	-42,54	-52,94
2023	65,23	42,77

* складено автором на підставі фінансової звітності ТОВ "ІВ РОШЕ УКРАЇНА" [27]

Щоб створити математичне представлення статистичної моделі в одному вимірі, ми використаємо програмне забезпечення Excel для створення точкового графіка, зображеного на малюнку 2.14.

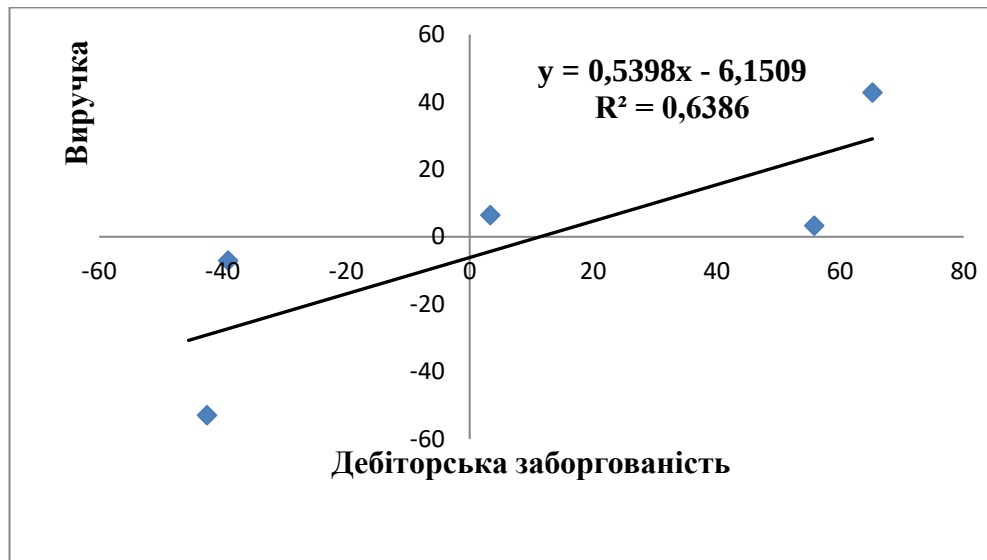

Рис. 2.14. Графік залежності між темпами приросту чистого доходу та темпами приросту дебіторської заборгованості підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

Графік представляє різні точки, кожна з яких представляє комбінацію швидкості зміни чистого доходу та швидкості зміни дебіторської заборгованості компанії за відповідний рік, як зазначено в таблиці 2.10.

Рівняння можна використати для вираження кореляції між прогнозованими темпами зростання дебіторської заборгованості та чистим доходом, отриманим від продажів:

$$Д = 0,5398 x - 6,1509 \quad (2.2)$$

Рівняння показує, що нульовий коефіцієнт дорівнює (- 6,1509) за період, що представляє очікувану зміну чистого доходу, коли темп зростання дебіторської заборгованості дорівнює нулю. Зв'язок між зміною обсягу чистого доходу та зміною дебіторської заборгованості враховується значенням чутливості (+0,5398). Це значення означає, що вищий прогнозований темп зростання дебіторської заборгованості відповідає вищому темпу зростання чистого доходу.

Ця математична модель забезпечує однофакторний підхід до розрахунку швидкості зміни чистого доходу від продажів шляхом аналізу швидкості зміни дебіторської заборгованості за товарами.

На наступному кроці ми розрахуємо прогнозований обсяг продажів на наступний рік. Для цього нам потрібно визначити прогнозовану зміну дебіторської заборгованості за товарами на 2024 рік. Використовуючи функції комп'ютерної програми Excel, ми можемо отримати прогнозовану зміну дебіторської заборгованості (- 15,51%).

Щоб спрогнозувати прогнозовану зміну виручки компанії ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» у 2024 році, можна підставити визначену швидкість зміни дебіторської заборгованості (- 15,51%) у формулу 2.2. Це забезпечить нам бажане значення.

Отже, результат, який ми отримуємо:

$$Д = 0,5398 * (- 15,51\%) - 6,1509 = - 14,523\%$$

Використовуючи методи регресійного аналізу, ми змогли створити прогноз щодо темпів зміни доходу від продажів. Цей аналіз показує, що в 2024 році прогнозується зменшення чистого доходу від продажів приблизно на 14,523% порівняно з попереднім роком. Важливо зазначити, що цей темп нижче, ніж темп дебіторської заборгованості за товарами (-15,51%). Отже, компанії вкрай необхідно уважно стежити за розрахунками з клієнтами та вживати заходів для запобігання будь-яких значних збільшень.

На основі проведеного аналізу ми тепер можемо переходити до загальних висновків.

Протягом 2021-2023 рр. в компанії ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА» відбулося зменшення оборотних активів за рахунок зменшення майже всіх їх складових.

Що стосується оборотності капіталу та оборотних активів, то також присутня тенденція зменшення. Варто зазначити, що зменшення оборотності оборотного капіталу супроводжувалося зменшенням оборотності запасів і подовженням періоду використання наявних коштів підприємства, в першу чергу за рахунок зниження коефіцієнта оборотності кредиторської

заборгованості. Крім того, як дебіторська, так і кредиторська заборгованості зросли в обсязі, що призвело до погіршення оборотності.

У 2022 році показники рентабельності мають від’ємне значення, що є несприятливим аспектом. Організація та конфігурація оборотного капіталу до кінця 2023 року призвели до зниження ліквідності протягом середнього та тривалого періодів.

Серед проблем, що викликають занепокоєння, – ненормальний рівень загальної ліквідності, значні обсяги дебіторської заборгованості за товарами, значна дебіторська заборгованість за виданими авансами, відсутність резерву сумнівних боргів, незважаючи на значну частину прострочених платежів, недостатні власні джерела фінансування оборотного капіталу та значні суми кредиторської заборгованості.

У наступних кроках ми зосередимося на визначенні потенційних рішень і стратегій для вирішення проблем із показниками ефективності. Ми прагнемо надати рекомендації щодо підвищення якості, стану та ефективності оборотного капіталу шляхом впровадження різноманітних методів управління.

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення політики управління оборотними активами підприємства

Управління оборотними активами та політика їх фінансування має вирішальне значення для безперебійної та ефективної роботи підприємства. У сучасних економічних умовах існує нагальна потреба модернізації фінансування оборотних активів, особливо з точки зору виробничих процесів та ефективного використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів. Значні інвестиції фінансових ресурсів у оборотні активи, їх різноманітність та їхня ключова роль у прискоренні обороту капіталу та підтримці платоспроможності створюють складні проблеми в управлінні фінансами. Ці виклики безпосередньо пов'язані з посиленням фінансування поточних активів. Методичне управління оборотним капіталом організації охоплює низку завдань і стратегій, усі спрямовані на досягнення відповідного обсягу, оптимізацію структури та складу та максимізацію ефективного використання поточних активів у компанії [30].

Основною метою управління оборотними активами є оцінка та виявлення внутрішніх проблем в компанії, які стосуються прийняття рішень у різних сферах, таких як розвиток, управління кризою та залучення інвестицій. У зв'язку з цим важливо вивчити загальні проблеми, з якими стикаються підприємства щодо оборотного капіталу, і розробити стратегії для збільшення його фінансування. Ці проблеми безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємства та окремих його складових. Як показано на рисунку 3.1, існує чотири основні групи проблем, пов'язаних із фінансуванням оборотного капіталу.

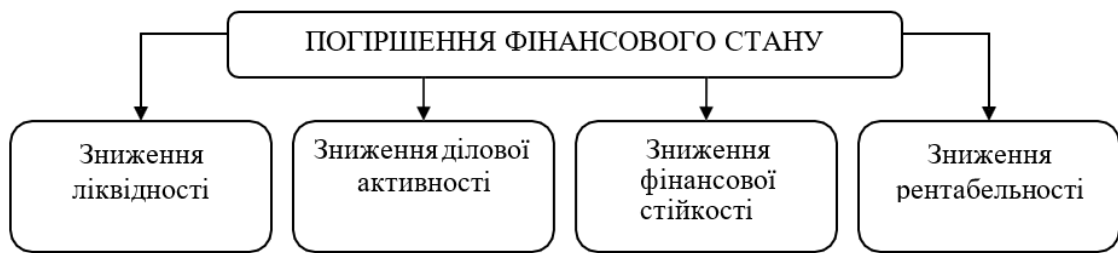

Рис. 3.1. Основні чинники погіршення фінансового стану підприємства

Вивчаючи дані, стає очевидним, що в сучасних економічних умовах компанії вкрай важливо віддавати пріоритет ефективному використанню як матеріальних, так і фінансових ресурсів. Це передбачає ефективне управління процесами постачання та збуту. Отже, для вирішення проблем, пов'язаних з фінансуванням поточних активів, можна рекомендувати наступні рішення, як описано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Напрями ліквідації проблем в фінансуванні оборотних активів

Проблема	Ціль	Шляхи вирішення
Низький рівень грошових коштів	Формування невеликих запасів	Удосконалення управління грошовими коштами
Збільшення кредиторської заборгованості	Оптимальне співвідношення	Удосконалення управління кредиторською заборгованістю
Зменшення дебіторської заборгованості		Удосконалення управління дебіторською заборгованістю
Збільшення власних коштів	Ефективне використання	Удосконалення управління власними коштами
Збільшення періоду обороту матеріальних запасів	Зменшення періоду обороту	Удосконалення управління запасами, виходячи з потреб підприємства
Збільшення періоду обороту дебіторської заборгованості	-	Удосконалення управління дебіторською заборгованістю
Збільшення обороту періоду кредиторської заборгованості	-	Удосконалення управління кредиторською заборгованістю

Фінансова політика підприємства відіграє вирішальну роль у формуванні грошових потоків компанії, джерел фінансування та резервів активів. Вона безпосередньо впливає на склад і структуру грошових потоків, обсяг залучених коштів та їх відтік. Крім того, це впливає на прибутковість

фінансових інвестицій та потік відсотків і дивідендів. Оборотно́сть коштів, вкладених в оборотні активи, є ключовим фактором, що визначає фінансовий стан підприємства. Більш висока оборотно́сть означає більш швидко конвертацію інвестованих коштів у готівку, що дозволяє організації виконувати свої зобов'язання. Показники оборотності активів відображають структуру активів організації і залежать від оборотності основних засобів, виробничих запасів, дебіторської заборгованості.

Формування політики фінансування оборотних коштів можна розбити на чотири основні етапи, як показано на рисунку 3.2.

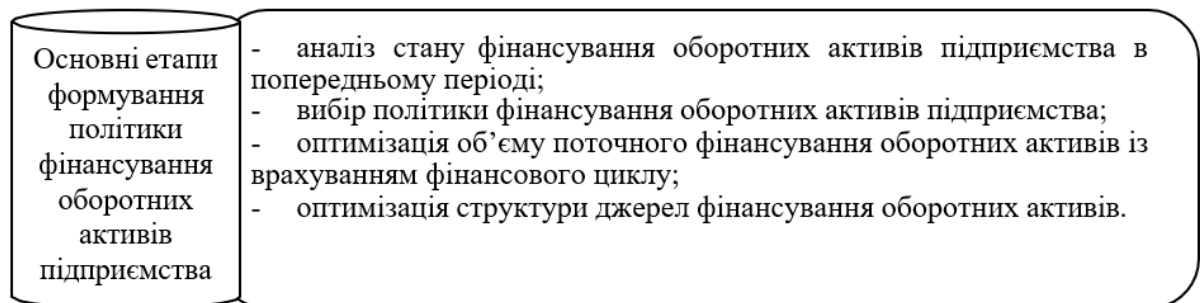

Рис. 3.2. Основні етапи формування політики фінансування оборотних активів підприємства

За словами науковця Кодацького В.П., політика фінансування оборотних активів є важливою частиною загального управління оборотними активами. Вона передбачає оптимізацію обсягу та складу фінансових джерел, забезпечення ефективного використання капіталу, підтримку фінансової стабільності. Основна мета управління фінансуванням поточних активів полягає в тому, щоб задовольнити необхідні потреби відповідними фінансовими ресурсами та впорядкувати структуру цих ресурсів [18].

На результати фінансово-господарської діяльності підприємства значний вплив має наявність фінансового забезпечення оборотних активів. Недостатнє фінансування оборотного капіталу може призвести до збоїв у виробництві, що призведе до зниження ефективності основної діяльності

компанії та потенційних фінансових труднощів. І навпаки, надмірне фінансування джерел оборотного капіталу може призвести до надлишку виробничих запасів і вилучення оборотного капіталу з бізнесу, що негативно позначається на фінансовому стані підприємства.

За словами Є.Є. Іоніна [12], метою фінансування оборотних активів є забезпечення достатнього обсягу оборотних активів, який відповідає вимогам виробництва, визначеним у виробничій програмі. Це має бути досягнуто шляхом використання комбінації внутрішніх і зовнішніх коштів для підтримки бажаного рівня ліквідності та фінансової стабільності підприємства. Процес визначення необхідних фінансових ресурсів для поповнення обігових коштів має включати такі етапи:

1. Встановлення принципів фінансування оборотного капіталу є вирішальним кроком, який втілює загальну ідеологію фінансового менеджменту з урахуванням оптимального балансу між прибутковістю та ризиком у фінансовій діяльності. Значну роль у визначенні відповідного підходу до їх формування відіграє склад оборотних активів.

2. Формування системи управління оборотними активами передбачає створення структури фінансування на основі заздалегідь визначених принципів. Ця структура враховує тривалість етапів фінансового циклу та оцінює пов'язані з ними витрати різних видів капіталу.

3. Крім того, розроблено методичний підхід до фінансування оборотних коштів на основі аналітичних показників.

Мета – забезпечити отримання мінімально необхідних фінансових ресурсів для поповнення оборотних активів.

У результаті розроблено модель, яка окреслює оптимальну структуру джерел капіталу для фінансування діючого підприємства.

$$Z = OK_{ПЗ} \times C_{ПЗ} \times OK_{ДЗ} \times C_{ДЗ} \times OK_B \times C_B \rightarrow \min \quad (3.1)$$

де – сукупна сума витрат на залучення капіталу;

– $OK_{ПЗ}$, $OK_{ДЗ}$, $OK_{В}$ – сума оборотних активів, профінансованих за рахунок короткострокового, довгострокового позикового і власного капіталу відповідно;

– C – вартість фінансування джерел.

Ефективність політики фінансування оборотних коштів визначається мінімізацією сукупних джерел фінансування. Це досягається шляхом розрахунку середньозваженої вартості оборотного капіталу, яка є сумою поточних активів, профінансованих за рахунок короткострокових позик, довгострокових позик і власного капіталу, помножених на вартість джерел фінансування. Метою є мінімізація цих витрат і досягнення найбільш ефективної політики фінансування оборотного капіталу.

Щоб пом'якшити потенційну втрату ліквідності, вкрай важливо встановити порогове значення для коефіцієнта покриття (більше 1), який є критичним показником того, чи достатньо поточних активів для виконання поточних зобов'язань. Для підвищення рентабельності власного капіталу у відповідь на коливання позикового капіталу необхідно встановити ліміт впливу фінансового левериджу, що перевищує значення попереднього періоду. Отже, обмеження моделі такі:

$$\left\{ \begin{array}{l} OK_{ПЗ} + OK_{ДЗ} + OK_{В} = OK \\ \frac{OK}{OK_{ПЗ}} \geq 1 \\ \left(1 - i_{\text{ш}} \right) \times (ВРП - СЗВК) \times \frac{ПК}{ВК} \geq 1 \end{array} \right. \quad (3.2)$$

де OK – загальна сума оборотних активів за звітний період;

$ВРА$ – валова рентабельність активів;

$СЗВК$ – середньозважена ставка відсотків за кредитами;

$ВК$ – сума власного капіталу;

$ПК$ – сума позикового капіталу.

Оптимізація джерел фінансування збільшення оборотного капіталу має вирішальне значення при розробці політики фінансування оборотного капіталу. Це передбачає врахування запланованої потреби в оборотному капіталі та використання моделі, яка оптимізує джерела фінансування для збільшення оборотних активів.

$$Z = OK_{ПЗ} \times (1 - i_{ПЗ} T / 360) + OK_{ДЗ} \times (1 - i_{ДЗ} T / 360) + OK_B \times (1 - i_D T / 360) \rightarrow \min \quad (3.3)$$

$$\begin{cases} \frac{OK_{ПЗ} + OK_{ДЗ} + OK_B}{OK \times k} = 1 \\ \frac{КП + К_{ПЗ}}{КП + К_{ПЗ}} \geq 1 \\ (1 - i_{ПЗ}) \times (ВРА - i) \times (OK_{ПЗ} + OK_{ДЗ} + ПЗ + ДЗ) / (OK + BK) \geq 1 \end{cases} \quad (3.4)$$

де ПЗ – сума позикового короткострокового капіталу;

ДЗ – сума позикового довгострокового капіталу;

i – середньозважена ставка відсотків за відповідними кредитами;

T – строк, на який береться кредит;

k – темп зростання виручки від реалізації продукції.

У контексті оптимізації структури фінансування джерел оборотного капіталу підприємства розроблена та обґрунтована модель, яка передбачає три етапи практичної реалізації. Перший етап зосереджений на визначенні вхідних параметрів моделі, які включають суму оборотних активів, власний капітал, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, рентабельність валових активів, тривалість операційного циклу, темпи зростання виручки від реалізації та рентабельність власного капіталу. Ці параметри є вирішальними для досягнення оптимізованої структури фінансування. Крім того, модель включає такі змінні складові, як короткостроковий позиковий капітал, довгостроковий позиковий капітал, середньозважена процентна ставка за позиками, строк позики і темп зростання доходу від продажів.

На другому етапі метою є визначення вартості різних форм залученого капіталу. Щоб розрахувати витрати, пов'язані з довгостроковим капіталом, важливо враховувати переважаючі умови кредитування, що застосовуються до підприємства. Для цього необхідно вивчити дані про відсоткові ставки за конкретними кредитами, які надаються підприємству, та розрахувати середню ставку довгострокового кредитування з урахуванням ваги кожного кредиту [20].

Розрахунок оцінки власного капіталу визначається з урахуванням альтернативних витрат і вимірюється як рентабельність власного капіталу. Для визначення вартості поточних зобов'язань проводиться оцінка з використанням середньозваженої вартості компонентів поточних зобов'язань, розрахованої за такою формулою:

$$i_{пз} = \frac{ПЗ_{лк} \times i_{лз} + ПЗ_{кк} \times i_{кк} + ПЗ_{п} \times i_{п}}{ПЗ_{лк} + ПЗ_{кк} + ПЗ_{п}} \quad (3.5)$$

- де $ПЗ_{лк}$ – поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями;
 $ПЗ_{кк}$ – короткострокові банківські кредити;
 $i_{кк}$ – вартість короткострокового кредитування;
 $ПЗ_{п}$ – поточні зобов'язання за розрахунками;
 $i_{п}$ – вартість поточних зобов'язань за розрахунками.

Розрахунок поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, короткостроковими банківськими кредитами, а також вартість короткострокових кредитів включається в оцінку зобов'язань. Чухно І.С. підкреслює важливість врахування альтернативних витрат, середньої тривалості кредитування та потенційних знижок при розрахунку вартості товарного кредитування. Крім того, при оцінці внутрішньої кредиторської заборгованості враховуються штрафи та пені, сплачені компанією. [41]

Фінансова політика компанії охоплює політику управління активами, яка є керівним принципом управління фінансами. Ця ідеологія зосереджена на впровадженні заходів, які спрямовані на підвищення ефективності та, у деяких випадках, збільшення вартості та ділової цінності активів. За словами Полтарака А.С., першочерговою метою управління оборотними активами є оптимізація обсягу кожної складової, завдяки чому максимізується економічна вигода для підприємства. На цю мету впливають два ключові фактори. По-перше, зовнішнє середовище, що швидко змінюється, вимагає прийняття рішень щодо обсягу та частки оборотних активів для забезпечення безперервної роботи та достатньої ліквідності та платоспроможності підприємства. По-друге, управління оборотними активами має бути спрямоване на отримання грошових надходжень від використання кожного компонента. Для досягнення цієї першочергової мети необхідно вирішувати конкретні завдання через управління оборотними активами [33].

Після ретельного аналізу було визначено п'ять найважливіших завдань. Початкове завдання вимагає встановлення міцного зв'язку між необоротними активами та оборотними активами. Незважаючи на те, що оборотні активи за своєю природою є мінливими, рішення щодо співвідношення між цими невід'ємними активами має ґрунтуватися на конкретному типі підприємства та обставинах його діяльності. Коливання оборотних активів по відношенню до необоротних активів слід визначати, виходячи з реальних потреб підприємства.

На думку І.М.Бубняка, досягнення оптимального обсягу оборотних активів передбачає визначення відповідного рівня дебіторської заборгованості [6].

Управління боргами, запасами та готівкою має вирішальне значення. Для забезпечення збалансованості фінансового стану важливо регулювати обсяги поточних фінансових інвестицій, виходячи з потреби в грошових коштах. Аналіз попередніх періодів, бюджетів виробництва, бюджетів

грошових коштів, інформації про ринки постачальників, ринки покупців і фінансові ринки необхідний для визначення оптимальних обсягів усіх складових оборотних активів.

Фінансовий відділ разом із відділами маркетингу, продажів і логістики відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективного використання всіх складових оборотних активів підприємства. Для ефективного вирішення цього питання важливо враховувати взаємозв'язок між дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, поточними фінансовими інвестиціями та запасами. Метою є забезпечення контролю за обсягом оборотних активів і зобов'язань шляхом аналізу їх динаміки, темпів зростання, чистих оборотних активів, тривалості оборотності дебіторської заборгованості та заборгованості перед кредиторами.

Політика управління поточними активами, яку реалізує компанія, зосереджена на практичних стратегіях зміни розміру та складу поточних активів. Ця політика є невід'ємною складовою постійного розвитку корпоративної фінансової політики з метою встановлення відповідного складу та величини оборотних активів, а також упорядкування та оптимізації джерел їх фінансування.

Оптимізація балансу оборотних і необоротних активів відіграє вирішальну роль в управлінні ресурсами підприємства. Ця оптимізація ґрунтується на кількох принципах, у тому числі на врахуванні найближчих перспектив операційної діяльності та її різноманітних форм диверсифікації. На початкових етапах діяльності підприємства важливо створити резервний потенціал в межах обсягів оборотних і необоротних активів. Цей резервний потенціал дає можливість для майбутнього зростання продукції та диверсифікації операційної діяльності.

Активи компанії оптимізуються відповідно до кількох ключових принципів: 1) передбачення майбутніх потреб, 2) відповідність виробництва та реалізації продукції, 3) ефективність господарської діяльності, 4) сприяння

високій оборотності активів. Ці принципи є визначальними для підтримки фінансової безпеки підприємства.

Бондаренко О.С., першочерговим завданням ефективного управління оборотними активами в рамках фінансової безпеки є забезпечення їх достатності для безперебійної роботи підприємства, а також максимального їх використання у виробничо-господарській діяльності [5].

Управління оборотними активами включає кілька ключових аспектів, серед яких формування ідеального складу та структури оборотних коштів, раціональне визначення потреби підприємства в оборотних коштах, встановлення збалансованої та оптимізованої структури джерел фінансування оборотних коштів, та максимізація ефективного використання оборотного капіталу в діяльності компанії. Важливо розрізняти зовнішні фактори, які опосередковано впливають на управління оборотними активами, і внутрішні фактори, які впливають на нього безпосередньо.

Різноманітні зовнішні фактори, які впливають на підприємство, це такі як конкурентне середовище, рівень розвитку фінансового ринку, нормативно-правова база, нецінові фактори, що впливають на попит, відносини з діловими партнерами, внутрішня виробнича технологія, бухгалтерська практика, досвід фінансові менеджери, організаційна структура та стратегічні цілі.

На малюнку 3.3 представлений підхід до управління оборотними активами на підприємстві.

За словами Бетехіної Л.О., існуюча система управління активами компанії побудована на кількох ключових етапах [3].

1. Перевірка оборотних активів підприємства за попередній період передбачає аналіз зміни загального обсягу та складу оборотних активів підприємства, оцінку оборотності кожного виду оборотних активів у відношенні до загальної суми, оцінку рентабельності оборотних активів, а також ретельного вивчення основних джерел фінансування цих активів.

Рис. 3.3. Елементи системи управління оборотними активами підприємства

2. Вирішальне значення має вибір політики підприємства щодо формування оборотних активів. З наукової точки зору можна розглянути три основні підходи: консервативний, поміркований і агресивний.

3. Оптимізація наявних активів повинна базуватися на обраному підході до формування оборотних активів, що забезпечує певний рівень ефективності та співвідношення ризику.

4. Досягнення оптимального співвідношення між постійною та змінною складовими оборотних активів.

5. Забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів.

6. Пом'якшення виснаження оборотних активів і мінімізація втрат при їх використанні.

Для забезпечення ефективного функціонування бізнесу вкрай важливим є програмно-орієнтований підхід до управління оборотними активами. Цей підхід охоплює комплексну методологію, яка стосується широкого кола питань у різних сферах діяльності підприємства. Його головна мета – вирішення складних завдань шляхом реалізації цільової програми заходів. Ці заходи включають встановлення принципів фінансування окремих видів

оборотних активів та оптимізацію структури фінансування цих активів. Застосовуючи такий підхід, підприємства можуть ефективно вирішувати різні проблеми та підвищувати загальну ефективність діяльності [4].

За словами Мордань Є.Ю., системний підхід програмно-цільового управління оборотними активами підприємства передбачає комплексне рішення щодо ефективного управління цими активами шляхом раціонального використання та розробки програми та мети реалізації. У процесі досягнення взаємної згоди щодо мети, заходів програми та потреб у ресурсах досягається не лише консенсус, а й аналіз альтернативних шляхів вирішення проблеми. Ці відмінні характеристики програмно-цільового підходу обґрунтовують його вибір для вирішення завдань удосконалення управління оборотними активами підприємств [25]. Для ефективного управління оборотними активами необхідно впровадити програму управління активами, яка складається з серії взаємопов'язаних завдань з метою вдосконалення процесу управління поточними активами в рамках визначених обмежень. Це показано на малюнку 3.4.

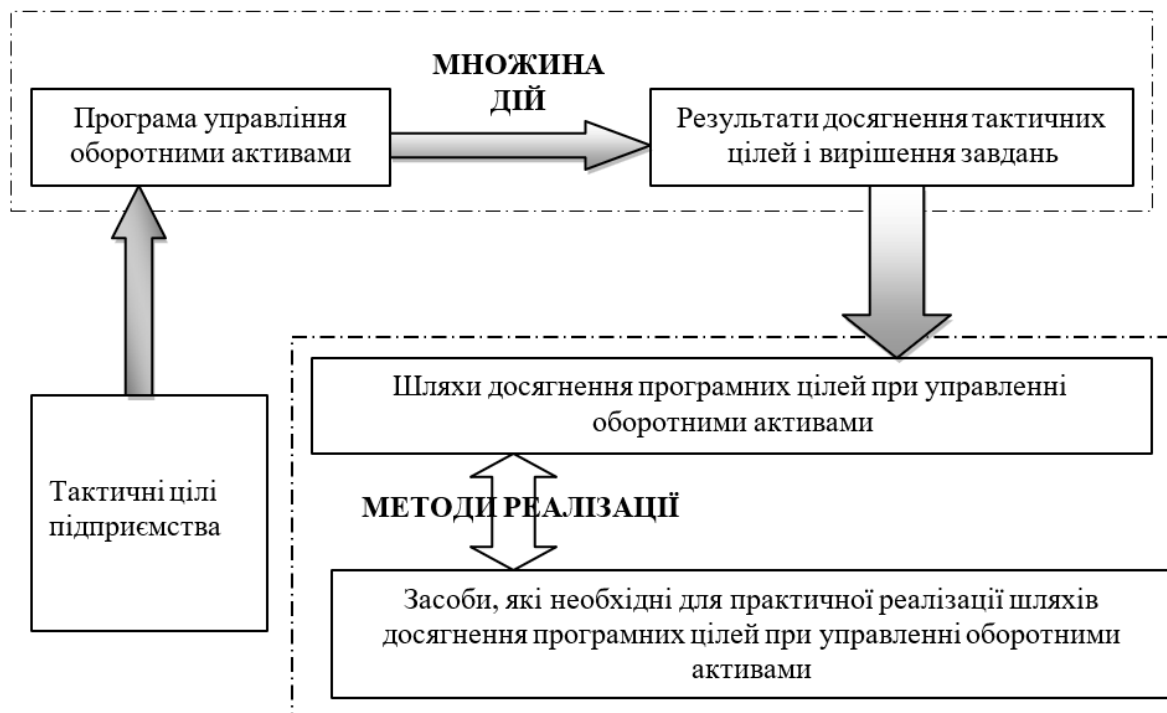

Рис. 3.4. Програмно-цільове управління активами оборотними підприємства

Управління оборотними активами на підприємстві включає кілька ключових аспектів. По-перше, це визначення необхідних потреб у цих активах, у тому числі їх цільового обсягу та структурних складових. По-друге, це передбачає забезпечення того, щоб джерела покриття цих активів були достатніми для досягнення необхідного рівня. Нарешті, це вимагає підтримки ефективного балансу між різними елементами поточних активів для підтримки довгострокової виробничої та фінансової діяльності.

Підсумовуючи, запровадження програмно-цільового підходу може значно покращити управління оборотними активами. Такий підхід, який зосереджений на досягненні бажаних результатів, комплексному плануванні та безперервності, дозволяє ефективно управляти поточними активами. Впроваджуючи програмно-цільове управління, підприємства можуть ефективно вирішувати нагальні проблеми, що потребують концентрації ресурсів, цілеспрямованих дій та координації. Завдяки раціональному використанню ресурсів для досягнення цілей підприємства можуть підтримувати послідовність завдань і підвищувати ефективність використання оборотних активів навіть у мінливих умовах.

3.2. Заходи щодо підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

Провівши комплексний теоретичний аналіз управління оборотними активами та уважно вивчивши практичну діяльність ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА», було отримано висновки, які можуть допомогти підвищити ефективність управління оборотними активами на підприємстві.

Важливо зазначити, що управління оборотними активами залежить від характеру бізнесу. У той час як торговельні підприємства в першу чергу мають справу зі значним запасом товарів, промислові підприємства зосереджуються на сировині, а фінансові компанії надають пріоритет готівці.

Ефективне управління оборотними активами підприємств торгівлі передбачає вирішення кількох основних завдань. Ці завдання включають проведення ретельного аналізу поточної ситуації та визначення основних факторів, що впливають на оборотні активи компанії. Крім того, важливо проаналізувати рівень запасів і розробити стратегії для прискорення обороту товарів. Крім того, вкрай важливо оцінити здійсненність конкретних цілей, враховуючи обсяг і структуру товарообігу, а також визначаючи потенційні сфери для покращення. Нарешті, розрахунок відповідних показників має важливе значення для створення комплексного грошового бюджету підприємства.

Важливо відзначити, що управління оборотними активами не позбавлене ризиків. Тому кінцевою метою управління оборотними активами є вміле пом'якшення та збалансування цих ризиків.

1) Відсутність достатнього оборотного капіталу створює ризик, що потенційно може призвести до збоїв у плані продажів через недостатність запасів або нездатність задовольнити вимоги покупців.

2) І навпаки, надмірний оборотний капітал представляє власний набір ризиків, що характеризується тим, що кошти закріплені в неліквідних запасах і неоплачених рахунках.

Ефективне управління оборотними активами торговельного підприємства передбачає управління двома взаємопов'язаними потоками: управління фінансовими потоками, що включає управління грошовими коштами та розрахунки з контрагентами, і управління товарними потоками, яке передбачає нагляд за складськими залишками та транспортною логістикою.

Тепер розглянемо ці елементи глибше.

1. Спочатку розглянемо управління грошовими коштами.

З точки зору досягнення ідеального балансу між ліквідністю та прибутковістю, управління грошовими потоками є ключовим аспектом сучасного управління бізнесом. Контроль ліквідності стає обов'язковим у

зв'язку з трьома різними сценаріями, які виникають у компанії, кожен із яких вказує на наявність або відсутність коштів.

Протягом певного періоду часу вихідні платежі компанії перевищують вхідні грошові потоки. Це призводить до дефіциту коштів, що зумовлює необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів, що призводить до додаткових витрат.

Коли кількість грошей, що надходять, перевищує суму, що виходить, це може призвести до надлишку доступних коштів. Однак надлишок готівки в касі не є прибутковим активом, і тому доцільно знайти способи отримання додаткового доходу від цього. Цього можна досягти шляхом впровадження фінансових стратегій інвестування та ефективного розподілу цих коштів.

Стабільність і стале зростання підприємства, як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, залежать від підтримки стану фінансової рівноваги в ліквідності. Ця рівновага досягається шляхом ефективного управління притоками та відтоками, забезпечуючи задоволення фінансових потреб зацікавлених сторін. Фінансовий баланс є важливою основою, що гарантує стабільність і створює сприятливе середовище для досягнення інших цілей.

2. Управління дебіторською та кредиторською заборгованостями.

Управління дебіторською заборгованістю має вирішальне значення для підтримки здорового фінансового становища та оптимізації оборотного капіталу. Це стає ще більш важливим у періоди інфляції, оскільки зв'язування цінних ресурсів у неоплачених боргах може бути дуже не вигідним.

Недотримання договірних та розрахункових протоколів, а також затримка в погашенні непогашених платежів призводить до значного зростання невирішеної дебіторської заборгованості, дестабілізуючи таким чином фінансовий стан компанії. Цілком природно, щоб бізнес надавав перевагу продажу продуктів клієнтам, які постійно виконують свої платіжні зобов'язання, незалежно від будь-яких існуючих заходів для запобігання

транзакціям з неплатоспроможними покупцями. Ці фінансові записи дають цінну інформацію про якість дебіторської заборгованості, дозволяючи класифікувати борги на основі умов платежу. Цей метод класифікації дозволяє ефективно управляти дебіторською заборгованістю та всіма пов'язаними з нею фінансовими операціями. Однак у сфері бізнесу управління зобов'язаннями є настільки ж важливим, як і управління дебіторською заборгованістю, враховуючи, що значна частина фінансування компанії походить із позикових джерел, включаючи поточні зобов'язання. Отже, стає обов'язковим проведення порівняльного аналізу, який охоплює дослідження як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, беручи до уваги їх склад та структура. Для початку необхідно перевірити точність даних, що стосуються різних типів і умов зобов'язань. Це досягається шляхом прямого підтвердження від відповідних сторін, ретельного вивчення контрактів і угод, а також участі в особистих обговореннях з обізнаними співробітниками, які мають розуміння боргів і зобов'язань компанії.

У сфері економічних операцій бувають випадки, коли поточні зобов'язання перевищують суму дебіторської заборгованості. Деякі експерти стверджують, що це означає розумне використання ресурсів, оскільки підприємство приносить більше коштів, ніж вилучає. Проте підприємці сприймають цей сценарій негативно, оскільки компанія зобов'язана погасити борги незалежно від стану дебіторської заборгованості. Отже, досліджуючи дані, що стосуються дебіторської та кредиторської заборгованості, необхідно досліджувати фактори, що стоять за кожним видом боргу, беручи до уваги унікальні обставини компанії.

3. Ефективне управління складами та транспортна логістика має вирішальне значення.

Виходячи з наявних знань, очевидно, що створення складської інфраструктури та розвиток відповідних ланцюгів постачання не є настільки структурованими чи механізованими. Тим не менш, цей аспект господарської

діяльності має істотний вплив як на загальний оборот капіталу, так і на прибутковість компанії.

Оцінюючи вплив на оборотні активи, важливо зосередитися на трьох ключових факторах.

- 1) По-перше, ми повинні враховувати кількість, розмір і розташування складів, а також пов'язані з цим витрати на їх утримання.
- 2) До транспортних послуг входять тип і вартість послуг, а також тривалість подорожі. Також важливо вивчити альтернативні види транспорту, які можуть бути доступні.
- 3) Очевидний дисбаланс рівнів запасів ідентичних товарних одиниць на кількох складах.

4. Управління запасами

Управління складськими запасами є вирішальним аспектом управління компанією, таким же важливим, як і будь-який інший відділ. Тема управління запасами була широко досліджена та широко визнана. Однак підтримувати оптимальний рівень запасів може бути досить складно, особливо на великих підприємствах. Проведення всебічної інвентаризації протягом розумного періоду часу стає майже непрактичним через величезний розмір і складність операції.

Останнім часом відбувся помітний прогрес у сфері ділових операцій, що призвело до зменшення витрат на маркетинг. Додаткового скорочення витрат можна досягти шляхом повної капіталізації резервів, вбудованих у процеси підтримки бізнесу. Основну увагу слід приділити оптимізації рівня запасів. Метод ABC є широко поширеним підходом до управління запасами в міжнародній діловій практиці.

Метод ABC — це техніка, яка класифікує весь запас запасів, що використовуються у виробництві, на три групи на основі їх вартості. Групу А складають резерви, які мають найбільшу цінність, але використовуються в невеликих кількостях. У зарубіжній практиці ці види матеріалів складають 50%

загальної собівартості продукції. До групи В входять запаси із середньою вартістю і помірним використанням у виробничому процесі, на які припадає більше 25% закупівель. Група С охоплює різноманітний асортимент акцій з низькою грошовою вартістю. Коли мова йде про управління запасами, основна увага приділяється групі А, за якою йдуть групи В і С меншою мірою.

АВС — це ефективний підхід для оцінки великої кількості даних, що робить його цінним інструментом для вивчення як асортименту, так і клієнтської бази в сфері торгівлі. Таким чином, можна зробити висновок, що управління оборотним капіталом вимагає постійної координації між різними підрозділами всередині підприємства з метою забезпечення безперебійного функціонування діяльності та узгодження інтересів.

Таблиця 3.2 ілюструє різні підходи до управління оборотними активами для компанії, які представляють різні компроміси між ефективністю та ризиком у використанні оборотних активів.

Таблиця 3.2

Основні підходи до управління оборотними активами підприємства

Підхід	Реалізація на практиці	Співвідношення дохідності та ризику
1	2	3
Запаси		
Консервативний	Створення завищеної суми страхових та резервних запасів на випадок перебоїв у поставках та інші форс-мажорні обставини.	Великі втрати при зберіганні запасів та відволікання коштів з обігу, як наслідок, зниження рентабельності. Ступінь ризику мінімальна.
Помірний	Створення резервів у разі типових збоїв.	Середня прибутковість. Середній ризик.
Агресивний	Мінімальні запаси, постачання за системою «Точно вчасно».	Максимальна рентабельність, але найменші порушення загрожують зупинкою (затримкою) виробництва.
Дебіторська заборгованість		
Консервативний	Суворі політика кредитування та стягнення боргів. Мінімальне відстрочення платежу, робота тільки з надійними клієнтами.	Мінімальні втрати від появи безнадійних боргів та прострочених платежів, але рівень продажів та конкурентоспроможність не значні.

Продовження таблиці 3.2

1	2	3
Помірний	Надання середньоринкових (тобто стандартних) умов постачання	Середня прибутковість. Середній ризик.
Агресивний	Значна відстрочка платежів, гнучка кредитна політика.	Великий обсяг продажів за цінами вище середньоринкових, але також велика ймовірність появи простроченої дебіторської заборгованості.
Грошові кошти		
Консервативний	Зберігання великого страхового залишку коштів на рахунках	Можливість робити вчасно заплановані платежі, навіть якщо є тимчасові проблеми з інкасацією. Це може призвести до їхнього знецінення.
Помірний	Створення відносно невеликих страхових резервів, інвестування лише у найнадійніші цінні папери.	Середня прибутковість. Середній ризик.
Агресивний	Збереження мінімального залишку коштів, вкладення вільних грошових коштів у високоліквідні цінні папери.	Компанія ризикує не виконати свої термінові зобов'язання або зазнати збитків через залучення незапланованого короткострокового фінансування.

Процес удосконалення управління оборотним капіталом є постійним завданням. Це пояснюється постійними коливаннями зовнішніх обставин, а також регулярними модифікаціями самих критеріїв ексклюзивності. Ці зміни можуть виникати внаслідок змін у стратегії зростання компанії, її позиції на ринку, операційних обсягах та інших факторах.

Динаміка розвитку галузі диктуватиме пріоритети в стратегії управління оборотним капіталом. Однак можливо, що ця стратегія вийде за межі своєї традиційної ролі управління елементами оборотних капіталу. Першочергову увагу слід приділити управлінню бізнес-структурами, щоб визначити, як розподіляються оборотні активи і джерела фінансування.

Таким чином, управління оборотними активами тісно пов'язане з управлінням ризиком, охоплюючи як фінансові, так і операційні аспекти. Це не тільки дає змогу використовувати стратегії управління ризиками в управлінні оборотним капіталом, але також вимагає розгляду компромісу між підвищенням прибутковості та підвищенням ризиком під час прийняття рішень.

Дуже малоймовірно, що успішне та всеохоплююче рішення для управління оборотним капіталом може бути безпосередньо застосоване від однієї компанії до іншої. Проте деякі аспекти рішення, такі як ефективне використання наявних коштів або оптимізація управління запасами, можуть виявитися корисними для інших підприємств.

ВИСНОВКИ

При проведенні дослідження економічної сутності, стану та ефективності використання оборотних активів, а також проведення комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» були зроблені наступні відрахування.

1. Було проведено аналіз різних точок зору експертів на визначення поняття «оборотні активи». Більшість економістів пропонують визначати поняттям «оборотні активи» як матеріальні, так і фінансові ресурси, включаючи грошові кошти, а також сукупність матеріальних цінностей і грошових коштів. Проте серед вітчизняних економістів існують різні точки зору щодо трактування оборотних активів. Вони сприймають їх як ресурси або власність, таким чином розглядаючи поточні активи як складову контрольованого ресурсного потенціалу компанії, яка використовується для підтримки безперервного та планомірного процесу її господарської діяльності. Ці активи споживаються одноразово з метою забезпечення певних майбутніх економічних вигод.

2. Ефективне управління оборотними активами передбачає вирішення кількох важливих завдань. Ці завдання включають забезпечення безперебійної роботи виробничого процесу, створення системи моніторингу залишків оборотних активів, прискорення оборотності оборотних активів, максимізацію їх прибутковості, мінімізацію ризиків і витрат. Процес управління оборотними активами складається з різних етапів. Ці етапи включають аналіз поточних активів компанії за попередній період, встановлення фундаментальних принципів формування поточних активів, оптимізацію розміру поточних активів шляхом збалансування постійних і змінних компонентів, підтримку конкурентоспроможного рівня ліквідності, підвищення прибутковості поточних активів, встановлення принципів фінансування для окремих видів оборотних активів, а також створення раціональної структури джерел фінансування оборотних активів.

3. На основі аналізу різноманітних показників можна зробити висновок, що для об'єктивної оцінки продуктивності оборотних активів підприємств необхідний комплексний комплекс показників. Хоча показники обороту є вирішальними, вони не є єдиним визначальним фактором. В економічній літературі поточні активи часто оцінюють на основі їхнього стану на певний момент часу або їх використання протягом певного періоду часу. Однак важливо зазначити, що поточні активи є динамічними і вимагають постійного аналізу, а не розглядаються як статичні сутності. Для оцінки ефективності використання оборотних активів на підприємствах досліджувалось декілька показників, зокрема оборотність, коефіцієнт завантаження, оборотність у днях, матеріаломісткість, рентабельність оборотних активів, величина відносного вивільнення або додаткового залучення оборотних активів.

4. Кваліфікаційна робота виконана з використанням даних ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА», дочірньої компанії, створеної відповідно до законодавства України. Зареєстрована вона 12 травня 2010 року, станом на 31 грудня 2023 року компанія знаходиться під повним контролем Yves Rocher International. Основна діяльність компанії полягає в оптовій та роздрібній торгівлі. Період для аналізу був взятий з 2021 по 2023 рік. У 2022 році відбулося помітне зниження чистого доходу від реалізації продукції – на 52,94%, а також інших показників. Також у 2022 році підприємство мало збитки. Однак вже у 2023 році підприємство покращило результати своєї діяльності із зростанням доходу на 42,77%. Різке падіння чистого прибутку у 2022 році можна пояснити широкомасштабною російською агресією. Оцінивши ключові показники діяльності ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» з 2021 по 2023 роки, стає очевидним, що компанія стикається з тривожними викликами, зокрема щодо низької прибутковості та недостатнього власного капіталу.

5. Найбільш значну частку в оборотних активах підприємства займають виробничі запаси, які становлять відповідно 38,24%, 39,98% та 43,25%. У категорії запасів є два типи: «товари» та «виробничі запаси». Товари

складають значну частку у склад запасів – 24,01%, 30,10% і 36,94% відповідно. Ці значні суми можна віднести до характеру діяльності ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» як торгової компанії. Після товарно-матеріальних запасів торгова та інша поточна дебіторська заборгованість займає друге місце за величиною – 22,91%, 20,85% та 29,19% відповідно. Що стосується кредиторської заборгованості, товарна заборгованість займає найбільшу питому вагу, зменшившись з 82,35% станом на 1 січня 2022 року до 80,62% станом на 1 січня 2024 року. Поточні забезпечення займають друге місце за питомою вагою, збільшившись з 13,52% як з 01.01.2022 р. до 18,90% на 01.01.2024 р. Для підприємства вкрай важливо впроваджувати заходи щодо мінімізації ризиків неплатежів, реалізувати стратегію стягнення заборгованості, запобігати простроченням платежів постачальникам та іншим діловим партнерам.

6. Протягом 2021-2023 років на підприємстві ТОВ «ІВ РОШ УКРАЇНА» спостерігається помітне зниження оборотних активів. Таке зниження оборотних коштів також призвело до зменшення оборотності запасів і збільшення періоду використання наявних коштів підприємства, в першу чергу за рахунок зменшення коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Крім того, зросла як дебіторська, так і кредиторська заборгованість, що призвело до погіршення обороту. Крім того, показники рентабельності за 2022 рік мають від’ємне значення. Склад і структура оборотного капіталу станом на кінець 2022 року зрештою сприяли низькій ліквідності в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Деякі негативні аспекти включають зниження рівня ліквідності, значні обсяги дебіторської заборгованості за товарами, значне збільшення дебіторської заборгованості за виданими авансами, відсутність резерву сумнівних боргів, незважаючи на значну частину прострочених платежів, недостатнє внутрішнє фінансування оборотних коштів та значні суми кредиторської заборгованості.

Позитивним є те, що всі показники демонструють тенденцію до зростання у 2023 році, що вказує на потенційне покращення.

7. Управління поточними активами всередині компанії охоплює різні важливі елементи. По-перше, це передбачає визначення конкретних вимог до цих активів, включаючи їх бажану кількість і склад. По-друге, це передбачає наявність достатніх ресурсів для покриття цих активів і досягнення бажаного рівня. Нарешті, це вимагає підтримки добре збалансованого розподілу поточних активів для підтримки як довгострокових операційних, так і фінансових заходів.

Для покращення управління поточними активами рекомендовано застосування програмно-цільового підходу. Цей, орієнтований на результат підхід, що характеризується ретельним плануванням і послідовним виконанням, забезпечує ефективне управління оборотними активами. Завдяки впровадженню програмно-цільового управління бізнес може ефективно вирішувати нагальні проблеми, які потребують розподілу ресурсів, цілеспрямованих дій та координації. Стратегічно використовуючи ресурси для досягнення цілей, підприємства можуть підтримувати безперервність виконання завдань і оптимізувати використання поточних активів навіть за мінливих обставин.

8. Ефективне управління оборотними коштами підприємств торгівлі передбачає вирішення кількох основних завдань. Ці завдання включають аналіз поточної ситуації та визначення факторів, що впливають на оборотні кошти підприємства. Крім того, важливо аналізувати рівень запасів і розробляти стратегії для прискорення потоку товарів. Визначення можливостей збільшення товарообігу та оцінка необхідних показників для формування грошового бюджету також мають вирішальне значення. Проведений аналіз показує, що управління оборотним капіталом у торговельній компанії можна розділити на два взаємопов'язані потоки: управління фінансовими потоками, зокрема грошовими коштами та

розрахунками з контрагентами, та управління товарними потоками, що передбачає нагляд за складськими залишками та транспортною логістикою. Керівникам компанії вкрай необхідно зосередити свою увагу на цих напрямках.

Таким чином, можемо зробити такі загальні висновки.

1) Ефективне управління оборотними активами вимагає постійної координації діяльності та узгодження інтересів між різними підрозділами всередині організації.

2) Управління оборотними активами — це постійна робота, яка вимагає постійної уваги. Це тому, що зовнішні обставини постійно змінюються, і навіть критерії ексклюзивності можуть регулярно змінюватися. На ці зміни можуть вплинути зміни в стратегії розвитку компанії, позиції на ринку, обсягах операцій та інших факторах.

3) Управління оборотними активами тісно пов'язане з управлінням ризиком, охоплюючи як фінансові, так і операційні аспекти. Цей взаємозв'язок дозволяє використовувати стратегії управління ризиками в сфері управління оборотними активами. Водночас це вимагає ретельного розгляду компромісу між максимізацією прибутку та прийняттям вищих рівнів ризику під час прийняття рішень.

4) У більшості випадків неможливо безпосередньо реалізувати успішну стратегію управління оборотними активами від однієї компанії до іншої. Однак певні аспекти рішення, такі як ефективне використання наявних коштів або ефективне управління запасами, можуть виявитися корисними для іншого бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баліцька В.В. Вартісні та структурні характеристики оборотного капіталу вітчизняних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 12. С. 31– 37.
2. Басова О. О. Управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. № 11.2018. С. 49 – 54.
3. Бетехтіна Л. О. Економічна сутність оборотного капіталу підприємства. *Держава і регіони. Сер.: Економіка і підприємництво*. 2015. № 6. С. 378 – 381.
4. Близнюк О., Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціонально-відтворювального та структурно-класифікаційного підходів. *Економічний аналіз*, 2019. Том 29. №1. С. 68 – 77.
5. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. *Інвестиції практика та досвід*. 2018. № 4. С. 40–44
6. Бубняк І. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. URL: http://bookdn.com/book_359.html. <http://library.if.ua/books/157.html>
7. Власова Н.О. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі: монографія. Х. : ХДУХТ, 2014. 258 с.
8. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. *Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ*. 2018. С. 83-96.
9. Господарський кодекс України від 15 січня 2003 р. № 436-IV. Дата оновлення: 08.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
10. Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Голик Д. В. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 289-293.

- 11.Донін Є.О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1 (29). С.75-84.
- 12.Іонін Є. Є. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2012. 528 с.
- 13.Іоргачова М.І., Ковальова О.М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. *Економіка та суспільство*, 2022. №46. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/>
- 14.Ждан В.І. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 384 с.
- 15.Канцедал Н. Ю., Клімович І. М., Ганін В. І. Окремі питання управління оборотними активами підприємства. *Економіка та держава*. . 2019. № 11. С. 103 – 107.
- 16.Кічук О., Тарасова Ю. Управління оборотним капіталом промислових підприємств. *Економіка та суспільство*, 2022. №37.
- 17.Коваленко О. В. Формування і використання оборотного капіталу підприємства: пошук шляхів підвищення ефективності. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 41. С. 203-208.
- 18.Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 4. С. 271-274.
- 19.Кравченко О. А. Удосконалення класифікації стратегій управління поточними активами підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 35. С. 73 – 79.
- 20.Кулаєць М.М., Бабієнко М.Ф., Витвицька О.Д. Інновації у розвитку підприємництва в аграрній сфері. *Економіка АПК*. 2014. №1. С.55-63.

- 21.Купріна Н. М., Васьковська К. О., Пчелянська Г. Б., Величко О. М. Оборотні активи підприємства: аспекти бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами та їх класифікація. *Економіка харчової промисловості*. 2020. Т. 12, Вип. 4. С. 65-78.
- 22.Лисьонкова Н.М., Захарчук В.Ю. Підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 5(10) 2018. С. 354 – 358.
- 23.Маринович О. Порівняння категорій, суміжних із поняттям «оборотні активи». *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 1307-1311.
- 24.Маринович О. О., Шухманн В. А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6854>
- 25.Мордань Є.Ю., Сумченко А.О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С.24 – 34
- 26.Олександренко І. В. Методичні підходи до діагностики ефективності діяльності підприємства. *Економічний форум*. Луцьк, 2013. №4. С. 126–136.
- 27.Офіційний сайт компанії ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА». URL: <https://www.yves-rocher.ua/>
- 28.Нагорняк Г.О. Удосконалення фінансового управління оборотними активами підприємства. *Матеріали VIII Студентської науково-практичної конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи України»*. ОНЕУ. 2024.
- 29.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. Дата оновлення: 03.01.2024 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

30. Нечаева І. А. Удосконалення методики аналізу системи управління відтворюванням оборотного капіталу підприємства. *Держава та регіони*, 2014. №6. С.61-66.
31. Перевозова І. В. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26.
32. Поважний О. С., Крамзіна Н. О., Кваша Ю. В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». *Економічний простір*. 2018. №12/2. С. 41–52.
33. Полторак А. С. Визначення сутності оборотних активів: сучасні науково-методологічні підходи. *Ефективна економіка*. 2013. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_7_18
34. Роганова Г. О., Кравченко І. В. Прогнозування забезпеченості оборотним капіталом підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7670>
35. Рудь І.Ю., Позняк О.В. Управління оборотними активами підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип.25. С.759 – 764.
36. Серебрянський Д. М., Базильчук К. В. Оцінка ефективності управління оборотними коштами підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2019. №4 (26). С. 91 – 95.
37. Соляник Л.Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління: монографія; за ред. О.С. Галушко. Дніпропетровськ: Вид-во НГУ, 2014. 239 с.
38. Стратійчук В. М. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України: тенденції розвитку та фактори впливу. *Економічний простір*. 2020. № 157. С. 60-64.
39. Тютюнник Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астрія», 2020. 434 с.

40. Чемчикаленко, Р., Проценко, А. Управління оборотним капіталом підприємства в сучасних реаліях вітчизняної економіки. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2022.14(28).
41. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства». *Регіональна економіка*. 2014. № 6. С. 62–69.

ДОДАТКИ

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2021 РОКУ
(у тисячах українських гривень)

АКТИВ	Код рядка	Пояснювальні примітки	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000		397	324
первісна вартість	1001		2 635	2 818
накопичена амортизація	1002		(2 238)	(2 494)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		706	648
Основні засоби	1010		24 642	16 052
первісна вартість	1011		75 473	78 065
Знос	1012		(50 831)	(62 013)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	16	3 339	3 838
Інші необоротні активи	1090		5 618	6 401
Усього за розділом I	1095		34 702	27 263
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6	37 232	46 709
Виробничі запаси	1101		13 248	17 387
Товари	1104		23 984	29 322
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7	17 963	27 985
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130		7 787	8 951
з бюджетом	1135		4 995	1 511
у тому числі з податку на прибуток	1136		4 995	1 511
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8	47 377	36 433
рахунки в банках	1167		44 068	33 219
Витрати майбутніх періодів	1170		329	553
Інші оборотні активи	1190		-	-
Усього за розділом II	1195		115 683	122 142
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
	1200		-	-
Баланс	1300		150 385	149 405

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2021 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
(у тисячах українських гривень)

ПАСИВ	Код рядка	Пояснювальні примітки	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9	8 694	8 694
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415		-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		76 753	59 270
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		85 447	67 964
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515		-	-
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	10	55 095	67 064
розрахунками з бюджетом	1620		1 918	3 364
у тому числі з податку на прибуток	1621		-	-
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		-	-
Поточні забезпечення	1660		7 925	11 013
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690		-	-
Усього за розділом III	1695		64 938	81 441
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		150 385	149 405

Запталова А. В.,
Директор

Яцино О. М.,
Головний бухгалтер

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2021 РОКУ
(у тисячах українських гривень)

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Пояснювальні примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11	509 825	493 915
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	12	(175 399)	(165 275)
Валовий:				
Прибуток	2090		334 426	328 640
Збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120		443	549
Адміністративні витрати	2130	13	(56 588)	(44 427)
Витрати на збут	2150	14	(262 183)	(251 249)
Інші операційні витрати	2180	15	(10 132)	(20 022)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток	2190		5 966	13 491
Збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220		1 287	2 376
Інші доходи	2240		-	-
Фінансові витрати	2250		-	-
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270		-	-
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток	2290		7 253	15 867
Збиток	2295		-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	16	(2 967)	(4 508)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток	2350		4 286	11 359
Збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4 286	11 359

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

**ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2021 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
(у тисячах українських гривень)**

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	8 169	10 387
Витрати на оплату праці	2505	35 721	29 497
Відрахування на соціальні заходи	2510	5 463	4 446
Амортизація	2515	12 309	14 197
Інші операційні витрати	2520	267 241	257 171
Разом	2550	328 903	315 698

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Запалова А. В.,
Директор

Яцино І. М.
Головний бухгалтер

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
СТАНOM НА 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
(у тисячах українських гривень)

АКТИВ	Код рядка	Пояснювальні примітки	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000		324	213
первісна вартість	1001		2 818	2 818
накопичена амортизація	1002		(2 494)	(2 605)
Незавершені капітальні інвестиції	1005		648	622
Основні засоби	1010		16 052	7 503
первісна вартість	1011		78 065	77 416
Знос	1012		(62 013)	(69 913)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	17	3 838	3 496
Інші необоротні активи	1090	9	6 401	6 491
Усього за розділом I	1095		27 263	18 325
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6	46 709	30 838
Виробничі запаси	1101		17 387	7 625
Товари	1104		29 322	23 213
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7	27 985	16 081
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130		8 951	5 948
з бюджетом	1135		1 511	2 010
у тому числі з податку на прибуток	1136		1 511	2 010
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8	36 433	21 861
готівка	1166		3 214	395
рахунки в банках	1167		33 219	21 466
Витрати майбутніх періодів	1170		553	388
Інші оборотні активи	1190		-	-
Усього за розділом II	1195		122 142	77 126
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-
Баланс	1300		149 405	95 451

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)
СТАНОМ НА 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ (ПРОДОВЖЕННЯ)
(у тисячах українських гривень)

ПАСИВ	Код рядка	Пояснювальні примітки	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	8 694	8 694
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415		-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		59 270	17 584
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		67 964	26 278
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515		-	-
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600		-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	11	67 064	54 465
розрахунками з бюджетом	1620		3 364	2 722
у тому числі з податку на прибуток	1621		-	-
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		-	-
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635		-	-
Поточні забезпечення	1660		11 013	11 986
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690		-	-
Усього за розділом III	1695		81 441	69 173
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		149 405	95 451

Запалова А. В.,
Директор

Жовтобрюх С. М.,
В.о. Головного бухгалтера

ТОВ «ІВ РОШЕ УКРАЇНА»

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)
ЗА РІК, ЯКИЙ ЗАКІНЧИВСЯ 31 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
(у тисячах українських гривень)

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Пояснювальні примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12	239 909	509 825
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13	(66 690)	(175 399)
Валовий:				
Прибуток	2090		173 219	334 426
Збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120		7 926	443
Адміністративні витрати	2130	14	(43 232)	(56 588)
Витрати на збут	2150	15	(160 085)	(262 183)
Інші операційні витрати	2180	16	(17 188)	(10 132)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток	2190		-	5 966
Збиток	2195		(39 360)	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220		250	1 287
Інші доходи	2240		-	-
Фінансові витрати	2250		(368)	-
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270		(2 519)	-
Фінансовий результат до оподаткування:			-	-
Прибуток	2290		-	7 253
Збиток	2295		(41 997)	-
Витрати з податку на прибуток	2300	17	(414)	(2 967)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток	2350		-	4 286
Збиток	2355		(42 411)	-